

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bu gün ilaxır -
Torpaq
çərşənbəsidir!
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 18 mart 2025-ci il Çərşənbə axşamı № 50 (8660) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bakı hərbi strategiyasını
“şaxələndirir” - İrəvanda təlaş

Britaniyanın ilk dəfə
Azərbaycana hərbi
attaşə təyin etməsi
nə vəd edir...

yazısı səh.7-də

Əliyev Moskvaya gedir,
Putin isə 9 mayadək...

yazısı səh.9-da

Sülh layihəsində iki bənd bəlli,
bəs 15 bənddə nə var?

yazısı səh.6-da

Trampdan Bakıya
şifrəli mesaj -
Vəşinqtonun o signalı...

yazısı səh.8-də

Daşnaklar yenə qan-qan deyir

yazısı səh.9-da

İranın mühasirəsi daralır
- ABŞ husiləri ram etsə...

yazısı səh.11-də

Öz dərmanımız, öz
qiymətimiz, bəs keyfiyyət?

yazısı səh.15-də

Plastik əməliyyat daha bir can aldı
- yenə mədə kiçiltmə...

yazısı səh.12-də

SOS! Ailə institutuna təhlükə -
İndi də “boşanma partisi”

yazısı səh.15-də

Ramazan ayının 18-ci günü

İftar 19.05. İmsak 05.20-dək (Bakı)

18-ci günün duası: “İlahi, bu gün məni səhərlərin bərəketi ilə oyat. Belə bir gündə Ramazan ayının işıq və nuru ilə qəlbimi işıqlandır. Mənim bütün bədən üzvlərimi bu ayda gözəl əməlləri yerinə yetirməyə müvəffəq et. Nuruna and verirəm, ey ariflərin qəlbini nurlandıran Allah!”

İftar duası: “Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla”.

Bu gün 1-ci Qədr gecəsidir

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

İRƏVANIN SƏRHƏD TƏXRİBATLARI - TƏTİYİ ÇƏKƏN KİM...

Ermənistanın sülh bəyanatlarının ardınca atəşkəsi intensiv pozması məkrli niyyətindən xəbər verir - Bakıdan reaksiya

yazısı səh.5-də

Diqqət! İşbazlar bizi belə aldadır - oxunmayan QR kod və...

Sahibkarlar kassa qəbzi ilə hər cür kələyə
əl atır; ekspert çıxış yolu göstərdi

yazısı səh.13-də

Ceyhun Məmmədov

Deputat:
“Bu radiolar
dövlətlərin
daxili işinə
qarışırdı”

yazısı səh.10-da

Paşinyanın
üç prezidentə
zənginin ilginç
səbəbi - yeni
hiylə

yazısı səh.7-də

Sərdar
Cəlaloğlu qəza
törətdi: “Hara
istəyir...”

yazısı səh.3-də

İlham Əliyev Matviyenkonu qəbul etdi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 17-də Rusiya Federasiyası Federal Məclisi Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenkonun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Bu barədə Musavat.com xəbər yayıb. Matviyenkonun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti martın 17-də Fəxri xiyabana gələrək, müasir müstəqil dövlətimizin memarı və qurucusu, xalqımızın Ümummilli lideri Heydər Əliyevin xatirəsini yad edib, məzarı önünə əklil qoyub. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi anılıb, məzarı üzünə tər çiçəklər düzülüb.

Şəkiddə qadın özünü binadan atdı

Şəkiddə 32 yaşlı qadın özünü binanın dördüncü mərtəbəsindən atıb. Musavat.com-un məlumatına görə, hadisə şəhər saatlarında Şəki şəhəri Şərablar küçəsində baş verib. Şəki şəhər sakini 32 yaşlı Rəya Mustafayeva özünü binanın 4-cü mərtəbəsindən ataraq intihar edib. Faktla bağlı Şəki Rayon Prokurorluğunda cinayət işi başlayıb, araşdırma aparılır.

İntihar edən məktəblinin atası da özünü asdı

Bir neçə gün öncə Tovuz rayonun Aşağı Quşçu kəndində özünü asaraq, intihar edən 11-ci sinif şagirdinin (Ə.S) atası intihar edib. Teleqraf-ın yerli bürosu xəbər verir ki, 48 yaşlı M.Səfərov yaşadığı evin çardağundan özünü asaraq öldürüb. Yaxınları onun meyitini asılmış vəziyyətdə tapıblar. Hadisə yerinə rayon polis və prokurorluq orqanı əməkdaşları cəlb olunublar. Meyit müayinə olunması üçün Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin Tovuz rayon Şöbəsinə gətirilib. Faktla bağlı Tovuz Rayon Prokurorluğunda araşdırma başlanılıb.

Musavatçını öldürənə hökm oxundu

Musavat Partiyasının fəalını qətlə yetirməkdə ittiham olunan Elsevər İslamovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam etdirilib. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Elmin Rüstəmovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm elan edilib.

Elsevər İslamov 19 il azadlıqdan məhrum edilib. Qeyd edək ki, qətl hadisəsi ötən ilin may ayında, Bakının Xətai rayonu ərazisində, 55 sayılı orta məktəbdə baş verib. 1964-cü il təvəllüdlü Natiq Mehdi Məhəmməd oğlunun itkin düşməsi barədə polise daxil olmuş müraciət üzrə araşdırma aparılıb.

Natiq Mehdi Məhəmməd oğlunun iş yoldaşı 1966-cı il təvəllüdlü İslamov Elsevər Eldar oğlu tərəfindən şəxsi münasibətlər zəminində qətlə yetirilməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib. Elsevər İslamov polis tərəfindən saxlanılaraq istintaqa təhvil verilib. Natiq Mehdi Məhəmməd oğlu Məhəmməd oğlu Musavat partiyasının fəallarından olub. O, son qurultaydan əvvəl partiya başqanlığına namizədliyini irəli sürüb. İsa Qəmbər namizədliyini verdikdən sonra namizədliyini geri götürüb. Elsevər İslamov 55 nömrəli orta məktəbdə təsərrüfat işləri üzrə direktor müavini vəzifəsində çalışıb. Ona Cinayət Məcəlləsinin 120.2.4, 245, 309.2 maddələri üzrə ittiham elan olunub.

Xızıda prokurorun avtomobili qəzaya düşüb

Xızı rayon prokurorunun yol qəzasına düşməsi faktı ilə bağlı araşdırma aparılır. Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən bildirilib. Qeyd olunub ki, Xızı rayon ərazisində "Niva" və "Toyota Camry" markalı avtomobillərin toqquşması nəticəsində yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib.

Məlumatla görə, hadisə nəticəsində hər iki avtomobilin sürücüsü, o cümlədən "Toyota Camry" markalı avtomobilin içərisində sərnəşin qismində olmuş Xızı rayon prokuroru Xəyalə Aslanova müxtəlif dərəcəli bədən xərarəti alıb. "Zərərçəkmiş şəxslərin vəziyyəti qənaətbəxşdir və hazırda xəstəxanada müalicələri davam etdirilir. Faktla bağlı Siyəzən Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır", - məlumatda deyilir.

Baş nazirdən yeni qərar

Nəzirlər Kabineti "Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində sünü torpaq sahəsinin yaradılması məqsədilə ayrılması su fondu torpaq sahəsinin və sünü torpaq sahəsinin icarə haqqının hesablanması Qaydası"nı təsdiq edib. Bununla bağlı Baş nazir Əli Əsədov yeni qərar imzalayıb.

Qərara əsasən, İqtisadiyyat Nazirliyi Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi ilə razılaşdırılmaqla Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində sünü torpaq sahəsinin yaradılması məqsədilə sahilboyu yerləşən şəhər və rayonların zonalar üzrə bölgüsünü və həmin zona bölgüsü əsasında ayrılacaq su fondu torpaq sahələrinin və sünü torpaq sahələrinin kağız üzərində və elektron formada qrafik təsvirini (xəritəsini) təsdiq etməli, Dövlət Komitəsi ilə birlikdə mütəmadi aparılan monitorinqlər nəticəsində şəhərsalma və ərazi planlaşdırılması sənədlərində edilmiş dəyişikliklər nəzərə alınmaqla, Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində sünü torpaq sahəsinin yaradılması məqsə-

dilə ayrılacaq su fondu torpaq sahələrinin və sünü torpaq sahələrinin icarə haqlarının real vəziyyətə uyğunlaşdırılması üçün sahilboyu yerləşən şəhər və rayonlar üzrə müəyyən edilmiş zonalar əsasında icarə haqqının məbləğinə (bazis qiymətinə) və qiymətləndirmə zonalarının sərhədlərinə yenidən baxmalı və zərurət yarananda hökumətə razılaşdırılmalı təklif təqdim etməli, qərardan irəli gələn digər məsələləri həll etməlidir. Qərarla icarə haqqının məbləğinin müəyyən edilməsində tətbiq olunan zonalar və zona əmsalları müəyyən edilib:

Bayram namazı nə vaxt qılınacaq? - QMI

Bayram namazı mart ayının 30-da qılınacaq. Bunu Trend.az-a açıqlamasında Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədr müavini Hacı Fuad Nurullayev deyib. O qeyd edib ki, adət üzrə namaz hər il eyni vaxtlarda olur. "Bayram namazı bəzi məscidlərdə 08:00, 09:00-da qılın bilər. Hələlik fərq yoxdur. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi əmr yox, tövsiyə verir", - deyər F.Nurullayev qeyd edib.

Bayramda hansı günlərdə evdəyik?

Martın 20-dən aprel ayının 1-nədək qeyri-ış günüdür. Həm Novruz bayramı, həm də Ramazan bayramı ilə əlaqədar olaraq bu il 12 günlük tətil olacaq. Qeyd edək ki, istirahət üçün ayrılan əlavə günlərdən biri 8 mart qadınlar günündən qalan bayramdır. Belə ki, bayram günlərinin ardıcılığının təmin edilməsi məqsədilə 10 mart və 1 aprel qeyri-ış günlərinin yeri dəyişdirilmişdir.

Bakıda bu restoran da bağlandı

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin əməkdaşları Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Zığ şosesində fiziki şəxs Yaşar Vəli oğlu Əliyevə məxsus "Sarı qaya" ictimai iaşə obyektində yoxlama aparıblar. Agentliyin İnformasiya təminatı və innovativ həllər şöbəindən verilən məlumata görə, yoxlama zamanı qida təhlükəsizliyi tələblərinin pozulması halları aşkarlanıb. İaşa obyekti qida məhsullarının saxlanıldığı soyuducularda mal qonşuluğu prinsipinin pozulduğu, məhsulların saxlanma şəraitinə əməl olunmadığı, isti yeməklərin növbəti günlərdə yenidən isidilərək müştərilərə təqdim olunduğu, emal sahəsində temperaturun monitorinqi və qeydiyyatının aparılmadığı, soyuducu rəflərinin korroziyaya uğradığı, işçilərin tibbi müayinədən keçmədiyi və gigiyenik təlimlərə cəlb olunmadığı, müvafiq təmizlik işlərinin görülmədiyi və digər nöqsanlar müəyyən olunub. Həmçinin baytarlıq sənədi olmayan ət, balıq məhsulları, mənşəyi məlum olmayan qatıq məhsulu, istehsal tarixləri olmayan yarımfabrikatlar və hazır yeməklər aşkarlanıb. Məhsullardan nümunələr götürülərək laborator müayinələrə verilib. Faktla bağlı sahibkar barəsində inzibati protokol tərtib edilib, obyektin fəaliyyəti məhdudlaşdırılıb.

Bu gün Ramazanın ilk Qədr gecəsidir

Azərbaycanda Ramazan ayının ilk Qədr (Əhya) gecəsi olacaq. Bu il ilk Qədr gecəsi martın 18-dən 19-na keçən gecəyə təsadüf edir. Ramazan ayının növbəti qədr gecələri isə 20, 22 və 26 mart tarixlərinə düşür. Qeyd edək ki, bu il Azərbaycanda Ramazan ayı martın 1-də başlayıb. Martın 30-da isə fitr bayramı qeyd olunacaq. Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarına əsasən, martın 30-u və 31-i Azərbaycanda Ramazan bayramıdır.

İlaxır çərşənbədə 30 dərəcəyədək isti olacaq

Martın 18-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Bu barədə Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, cənub-qərb küləyi əsəcək, axşam mülayim şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq. Havanın temperaturu gecə 8-13, gündüz 25-30 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 754 mm civə sütunundan 750 mm civə sütununa enəcək. Nisbi rütubət gecə 60-70, gündüz 45-50 % olacaq. Azərbaycanın rayonlarında hava şəraiti əsasən yağmursuz keçəcəyi, lakin gecəyə doğru bəzi yerlərdə arabir yağintılı olacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə dolu düşəcəyi, dağlıq ərazilərdə sulu qar yağacağı ehtimalı var. Gecə və şəhər bəzi yerlərdə arabir duman olacaq. Qərb küləyi bəzi yerlərdə arabir güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 9-14, gündüz 26-31, dağlarda gecə 4-9, gündüz 20-25 dərəcə isti olacaq.

Gəncədə üç uşaq dəm qazından zəhərləndi

Gəncədə zəhərlənmə faktı qeydə alınıb. 2012-ci il təvəllüdlü F.Şamilova, 2015-ci il təvəllüdlü H.Şamilov və 2017-ci il təvəllüdlü Z.Şamilova zəhərlənmə diaqnozu ilə xəstəxanaya yerləşdiriliblər. Dərhal uşaqlara yardım edilib, vəziyyətlərinin normal olduğu bildirilir. Məlumatla görə, zəhərlənən uşaqlar bir ailənin üzvləridir. Onların yaşadığı evin vannası otağında dəm qazından zəhərləndiyi qeyd edilir. Faktla bağlı araşdırma aparılır. (APA)

“Hadisə zamanı körpələrin üzündəki hisi silirdim”

“Respublika Perinatal Mərkəzi”ndə 7 körpənin ölümü ilə bağlı yeni ifadələr verilib

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Leyla Əsgərova-Məmmədovanın sədrliyi ilə “Respublika Perinatal Mərkəzi” PHŞ-də baş vermiş yanğınla bağlı cinayət işi üzrə araşdırmalar davam edir. “Yeni Müsavat”ın xəbərinə görə, hakim qarşısına mərkəzin direktoru Mehriban Abasquliyeva, anesteziologiya, reanimasiya və intensiv terapiya şöbəsinin müdiri Hamlet Mustafayev, dəstək xidmətləri şöbəsinin müdiri Elnur Əhmədli çıxarılıblar.

Prosesdə müttəhim Elnur Əhmədli sərbəst ifadə verib. O, ibtidai istintaqa verdiyi ifadənin bir qismini təsdiqlədiyini və özünü təqsirli hesab etmədiyini bildirib:

“İşlədiyim vaxt tibbi avadanlıqlara görə məsuliyyət daşıyırdım. Mənə tibbi pənnələrin üzərində elektrik yuvalarının qapaqlarının olmaması barədə məlumat verilmişdi, amma buna görə də məsuliyyət daşıyırdım. Bu barədə elektrik Asif Dadaşova məlumat vermişdim. Yanğın təhlükəsizliyinə təkcə mən yox, hər şöbə və bölmə rəhbəri cavabdeh idi”.

Müttəhimin ifadəsindən sonra zərərçəkmişin hüquqi varisi Emil Abbasəliyev ifadə verib. Deyib ki, yoldaşı ilə digər xəstəxanaya

müraciət ediblər: “Oradan da bizi Respublika Perinatal Mərkəzinə yönləndirdilər. Orada doğumun riskli olduğunu dedilər. Razılıq verdikdən sonra yoldaşımı əməliyyat etdilər. Sonra 2 gün uşağın orada qalacağını bildirdilər. Uşağı çıxarmaq istədim, lakin onun şəxsinin aşağı düşdüyünü dedilər. Hər 3 təqsirləndirilən şəxsi məhkəmə başlanıya qədər tanımamışam. Məhkəmədən bu işdə təqsiri olanların qanun çərçivəsində ağır cəzalandırılması xahiş edirəm”.

Emil Abbasəliyev bildirib ki, yanğından sonra direktor Mehriban Abasquliyeva uşağın yaxşı olduğunu deyib: “Ona görə də uşağımı “Semaşko” xəstəxanasına göndərdilər. Bu-

nu mənə Mehriban xanım özü demişdi. Hadisə vaxtı Mehriban xanım özü də orada idi, amma onun direktor olduğunu bilmirdim. Elə bildirdim ki, həkimdir. Hadisə zamanı körpələrin üzündəki hisi silirdim”.

Qeyd edək ki, ötən il yanvarın 9-da “Respublika Perinatal Mərkəzi” PHŞ-nin inzibati binasında baş vermiş yanğınla bağlı Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin müxtəlif maddələri ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaqın aparılması Baş Prokurorluğun İstintaq idarəsinə tapşırılıb.

İstintaqla müəyyən olunub ki, mərkəzin anesteziologiya, reanimasiya və intensiv terapiya şöbəsinin Yenidoğulmuşların intensiv terapiya bölməsinin yerləşdiyi dördüncü mərtəbədəki palatasında baş vermiş yanğın nəticəsində 7 yenidoğulmuş körpə ölüb, 4 nəfər xəsarət alıb, müəssisə-

yə isə ümumilikdə 361 min manat məbləğində maddi ziyan vurulub.

Bundan başqa, Mehriban Abasquliyevanın 27 dekabr 2022-ci ildə mərkəzin direktoru təyin edilməsindən sonra müəssisənin tibbi təminat resursları və potensialını nəzərə almadan xəstə qəbulu sayını iki dəfəyədək artırması nəticəsində müəssisənin elektrik təsərrüfatının artıq yüklənərək sonda yanğına səbəb olmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Eyni zamanda istintaqla Fövqəladə Hallar Nazirliyi

ləri, həmin mərkəzin şöbə rəisləri vəzifəsində işləmiş Hamlet Mustafayev və Elnur Əhmədli isə Cinayət Məcəlləsinin 225.3-cü maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilərək onlara həmin maddələrlə nəzərdə tutulan ittiham elan edilib.

Cinayət işi üzrə “Respub-

lika Perinatal Mərkəzi”, Elçin Gülmalı oğlu Nəcəfov, Vaqif İntiqam oğlu Hacıyev, Aynurə Qalib qızı Əhmədova, Gülbahar Zülfüqarova zərərçəkmiş qismində tanınıb.

Növbəti məhkəmə prosesi aprelin 14-nə təyin edilib.

■ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Sərdar Cəlaləyev qəza törətdi: “Hara istəyir müraciət etsin”

Azərbaycan Demokrat Partiyasının sədri Sərdar Cəlaləyev avtoqəza törədib. Hadisə martın 15-də, şəhər saatlarında Rəşid Behbudov küçəsində baş verib. İddia olunur ki, partiya sədri mopedi vurub. Bu barədə mopedin sürücüsü Hüseyn Tanrıverdiyev Musavat.com-a məlumat verib. Onun sözlərinə görə, S.Cəlaləyev ona 50 manat pul verərək hadisə yerindən sürətlə uzaqlaşdı: “Rəşid Behbudov küçəsindən üzü “28 May” tərəfə qalxırdım. Orada işıqfor yandı. Mən 3-cü xətdən 2-ci xəttə keçdim. O da birinci xətdən gəlirdi. Mən sola döndüyüm məqamda o, mənə vurdu. Sürətlə səki daşlarına dəydim, yıxıldım yerə. Ondan sonra insanlar ətrafıma yığıldı. Sərdar müəllim avtomobilini qabaqda saxlayıb yanıma gəldi, sadəcə, “yaxşısan” filan deyib, maşına tərəf gəldi. Arxasınca gedib dedim ki, köməklik edin. Mənə qayıdıb dedi ki, sən avtomobilimi vurmusan. Dedim ki, axı motosikletlə necə o böyüklükdə maşını vura bilərəm. Çıxarıb mənə 50 manat pul verdi. Həmin vaxt motosikletə baxmamışdım, sonradan baxanda gördüm ki, xərci 220 manat civarında edir. Qayıdıb təzədən söhbət etmək istəyəndə gördüm ki, yoxdur. Sürüb getmişdi. Sonradan polislər gəldi. Dedilər, şikayətgisənmi, həmin vaxt üçün bunu düşünmək vəziyyətdə deyildim. Dedim ki, özü ilə danışmışam. Düşünürdüm ki, sonradan maraqlanar. Polislər dedi ki, nəse bir şikayətin olsa, Nəsimi rayon Polis İdarəsinə yaxınlaşarsan. Motosikleti ustaya göstərdim, usta dedi ki, 250 manata yaxın xərci var. Lap Sərdar müəllim də maraqlana bilər. Kiminsə mənə artıq pulu lazım deyil. Ailəmi öz zəhmətimlə dolandıraram. İndi də motosikleti düzəltməyə imkanım yoxdur. Xahiş edirəm ki, Sərdar müəllim mənə kömək etsin. Sadəcə özü ilə əlaqə saxlamaq imkanım olmadığı üçün sizə üz tutdum”. S.Cəlaləyev qəzada heç bir günahının olmadığını söyləyib və hətta dəyən ziyanı artıqlaması ilə ödədiyini qeyd edib: “Hara istəyir müraciət etsin”.

■ **Cavanşir ABBASLI,**
Musavat.com

Tanınmış firmanın sahibi azadlığa buraxıldı

“099RENTACAR” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin (MMC) direktoru dələduzluqda ittiham edilərək hakim qarşısına çıxarılıb. Musavat.com xəbər verir ki, MMC-nin direktoru Cavidan avtomobillərin günlük icarəyə verilməsi ilə məşğul olub. O, tanış Samirin “Toyota” markalı maşınını icarəyə vermək, gündəlik qazanc əldə etmək üçün razı salıb. Bir müddət qazanc əldə etdikdən sonra sahibinin xəbəri olmadan avtomobili satıb. İstintaqla müəyyən edilib ki, zərərçəkmiş şəxsə 30 min manat ziyan dəyib.

Cavidan ifadəsində əməlinin peşman olduğunu, borclarının yaranmasına görə bu cür hərəkətə yol verdiyini deyib: “Mənə baş etibarınə verilmişdi. Borclarıma görə maşını satdım. Əldə etdiyim pulu da digər borclarıma verdim. Əməlimdən peşmanam. Dəymiş zərər ödənilib. Məhkəmədən bunu nəzərə almasını xahiş edirəm”.

Zərərçəkmiş Samirin ifadəsindən hadisənin üstünün necə açılması məlum olub: “Maşın Şirvan şəhərində icarəyə verilirdi. Bir müddət sonra maşını Şirvanda görmədim. Maraqlananda məlum oldu ki, maşın başqasının adına keçirilib”.

Samir zərər ödənilməyi üçün Cavidandan şikayətçi olmadığını deyib.

Məhkəmənin hökmü ilə Cavidan barəsində 3 il azadlığın məhdudlaşdırılması cəzası təyin edilib. Cavidan həbsdən azadlığa buraxılıb.

■ **İ.MURADOV,**
Musavat.com

Şərrurlu İsfəndiyardan şikayət var - açıqlama verdi

Abşeron rayonu Saray qəsəbəsində yaşayan bir qrup sakin Musavat.com-a müraciət edib. Şikayətçilər bildiriblər ki, Saray qəsəbəsində “Jasmin Park” adlı yaşayış kompleksi tikən “Şərrur” MTK-nın işçiləri iri tonnalı maşınlarla onların kanalizasiya xəttini və su sistemini zədələyib: “Öz xərcimizlə çəkdiyimiz yollarımızı iri tonnalı maşınları ilə dağıdıblar. Bütün həyətlər kanalizasiya suyu altındadır. Binələrin qarajlarında parklanma qiymətlərini qaldırıblar deyə camaat maşınları küçədə saxlayır, bu işə yolun daralmasına, iri tonnalı maşınların kanalizasi-

ya quyularını dağıtmasına səbəb olub. Tez-tez traktorları ilə kanalizasiya axan yerlərin içini doldururlar ki, yol genişlənsin. Nəticədə onlarla ailənin həyəti kanali-

zasiya suyu ilə dolub. Dəfələrlə demişik, baxan yoxdur. Hətta 1 dəfə etiraz edəndə traktorçu traktoru qonşu qadının üstünə sürməkdən belə çəkinmədi.

Kanalizasiyanın çəkməsinə və təmirinə 2000 manata yaxın xərc çəkmişik. Yola isə hər il pul qoyuruq ki, düzəlsin. Çox çətin vəziyyətdə qalmışıq, məhəlləni xaraba gününə qoyublar”, - deyə sakinlər bildirirlər. “Şərrur” MTK-nın rəhbəri İsfəndiyar Axundov (Şərrurlu İsfəndiyar) Musavat.com-a bildirib ki, deyilənlər həqiqəti əks etdirmir: “Tikinti ətrafında kanalizasiya xətti yoxdur. Oradakı yol bizə məxsusdur. Yalan danışirlar. Heç bir yol və kanalizasiya xətti dağıdılmayıb”.

■ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

“Azərbaycan-Ermənistan sülh sazişi mətninin razılaşdırılması Cənubi Qafqazda maraqlı qüvvələri hərəkətə gətirdi. Müxtəlif ölkələrdən verilən açıqlamalar əsasən razılaşmanın “alqışlanması”, “sazişin tezliklə imzalanması” yönündədir. Vaşinqtonun yanaşması isə Bakı-İrəvan xəttində əldə olunan razılaşmadan özünə “pay götürmək” cəhdi fonunda diqqət cəkdi”.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, **siyasi şərhçi Asif Nərimanlı** bu barədə yazıb. Onun sözlərinə görə, martın 13-də xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov “sülh sazişi mətninin razılaşdırıldığını” açıqladı: “Bu açıqlamadan üç gün sonra - martın 16-da ABŞ Prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Mayk Uolts Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevə zəng etdi, daha sonra sosial şəbəkə hesabında yazdı: “Mən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin milli təhlükəsizlik müşaviri cənab Hikmət Hacıyevlə danışdım. Biz Azərbaycan və Ermənistanın irəliyə doğru böyük addım atmasından və sülh müqaviləsinə razılıqdan məmnunuq. Mən ona dedim ki, biz bu sülh sazişini indi yekunlaşdırmalıyıq, məhbusları azad etməli və regionun daha təhlükəsiz və firavan olması üçün birlikdə çalışmalıyıq. Amerikanın Qızıl Dövrü dünyaya sülh və firavanlıq gətirəcək və bu baş verənə qədər biz işi dayandırmayacağıq”.

A.Nərimanlı hesab edir ki, Vaşinqtondan Bakıya edilən zəng ABŞ-ın regionda sülh istəyi fonunda təbiidir: “Təəccüblü olan, Uoltsun dedikləri kontekstində Bakıya “biz bu sülh sazişini indi yekunlaşdırmalıyıq, məhbusları azad etməli və regionun daha təhlükəsiz və firavan olması üçün birlikdə çalışmalıyıq” çağırışıdır. Birincisi, Azərbaycan və Ermənistan danışıqlar prosesini üçüncü ölkənin iştirakı olmadan aparıb, razılaşdırma da iki tərəfli formatda əldə olunub, ikincisi, Bayden administrasiyası dövründə təşkil edilən bir neçə formal görüş istisna olmaqla, ABŞ bu prosesdə iştirak etməyib. Yeni fəaliyyətə başlayan və əsas diqqətini Ukraynaya kökləyən Tramp administrasiyası isə nəinki Bakı-İrəvan danışıqları, ümumiyyətlə, Cənubi Qafqazla bağlı hansısa addım atmayıb, regionla bağlı nə qədər məlumatlı olduqları da sual altındadır. Bunun Uoltsun qeydlərində də aydın görmək mümkündür. Trampın müşaviri “məhbusları azad etməyə” çağırır. Söhbət hərbi cinayətlər törətmək ittihamı ilə Bakıda məhkəmə qarşısına çıxarılan ermənilərdən gedir. Bu yanaşma Tramp administrasiyasının Cənubi Qafqazla bağlı məlumatlılığını ortaya çıxaran amildir.

Uoltsun Hacıyevə zəngi: Vaşinqtonun hədəfi odur ki...

Ağ Ev “daha bir münaqişəni həll etdik” təbliğatında Bakı-İrəvan razılaşmasına “göydəndüşmə fürsət” kimi baxır

Mayk Uolts

Hikmət Hacıyev

1. İttiham olunan ermənilərlə bağlı məhkəmə prosesi davam edir: məhkəmənin qərarı olmadan onları “məhbus” adlandırmaq tələsik yanaşmadır: bəllidir ki, Uolts məsələni dəqiqləşdirmədən erməniyönlü medianın təbliğatının təsirinə düşüb;

2. Məhkəmə qarşısına çıxarılan ermənilərlə bağlı nə sülh sazişində hansısa qeyd var, nə də bu, Bakı-İrəvan gündəliyinin müzakirə mövzusu.

Uoltsun Hikmət Hacıyevi “Azərbaycan Prezidentinin milli təhlükəsizlik müşaviri” adlandırması da Tramp administrasiyasının region haqqında nə qədər “məlumatlı” olduğunu təsdiqləyən detallardandır. Bunun fonunda ABŞ-ın Ba-

kı-İrəvan xəttindəki sülh razılaşmalarına yanaşmasının səbəbi Uoltsun “Amerikanın Qızıl Dövrü dünyaya sülh və firavanlıq gətirəcək və bu baş verənə qədər biz işi dayandırmayacağıq” sözlərində öz əksini tapır. “Dünyada sülhə nail olmaq”, “Ukraynada müharibəni 24 saatda dayandırmaq” vədləri verən Tramp administrasiyası “daha bir münaqişəni həll etdik” təbliğatında Azərbaycan-Ermənistan razılaşmasına “göydəndüşmə fürsət” kimi baxır. Və bir zənglə sülh sazişi mətninin razılaşdırılmasında “iştirakçı payı” əldə etməyə çalışırlar.

■ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Matviyenko vurulan təyyarəmizdən danışdı

Rusiya Federasiyası Federal Məclisi Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenko martın 17-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevlə görüşdə Bakı-Qrozni istiqaməti üzrə uçuş yerinə yetirən Azərbaycan Hava Yollarına məxsus təyyarənin qəzaya uğraması ilə bağlı başsağlığını çatdırıb.

Musavat.com xəbər verir ki, Valentina Matviyenko bu məsələnin Rusiyanın istintaq orqanları tərəfindən araşdırıldığını və ona obyektiv qiymət veriləcəyini bildirib.

Ermənistan yeni müharibə üçün ordu qurur - kəşfiyyat məlumatı

Avropa İttifaqının Ermənistanı silahlandırmaq məqsədilə hazırladığı layihənin detalları ortaya çıxıb. Publika.az xəbər verir ki, bu barədə Aİ-yə yaxınlığı ilə tanınan “EU Reporter” nəşri yazıb. Nəşrin məlumatına görə, layihəyə Fransa rəhbərlik edir: “Fransa Hindistan və Yunanistanla birlikdə Ermənistanı silahlandırmağa davam etdiyi vaxt, İrəvan üçün alternativ imkanlar da vardır. Bu imkanlardan biri də Ermənistan Avropa Sülh Fondu vasitəsilə silahların verilməsidir. Hazırda fond vasitəsilə 10 milyon avro yardım edilsə də, bunun genişləndirilməsi gözlənilir. Ermənistan isə II Qarabağ müharibəsindən sonra PUA və SPUA-lar (Silahlı Pilotsuz Uçuş Aparatı) əldə etməyə çalışır”.

Nəşr qeyd edir ki, Avropa Sülh Fondunun növbəti mərhələdə Ermənistanla 3 böyük yardım paketi verəcəyi gözlənilir. Beynəlxalq kəşfiyyat məlumatları üzrə ixtisaslaşmış “Intelligence Online” (IO) saytı yazır ki, Ermənistanın hərbi rəhbərliyi “növbəti müharibəyə hazırlaşır”. “Əldə edilən kəşfiyyat məlumatlarına görə, Ermənistan Müdafiə Nazirliyi II Qarabağ müharibəsində üzleşdiyi məğlubiyyətdən sonra strategiyasını dəyişdirib. Müdafiə naziri Suren Papikyanın rəhbərliyi ilə hazırlanan yeni strategiya Ermənistan ordusunun PUA, SPUA və digər elektron müharibə vasitələri ilə təhzil edilməsindən ibarətdir”, - sayt yazır.

həyata keçirərək, vaxtı uzatmağa çalışacaq. Ermənistan tərəfini nə qədər də yeni müharibəyə təhrik etsələr də, mümkün ola biləcək 3-cü müharibədə Ermənistanın heç bir halda qalib gəlmə ehtimalı yoxdur. Hərbi güc nisbətində

Azərbaycan Ermənistanla bütün komponentlərdə 31 pillə irəlidir. Ermənistan nə qədər silahlansa belə, faktiki müharibədə qalib gələ bilməyəcəyini İrəvan çox yaxşı bilir.

■ “Yeni Müsavat”

“İrəvanı buna təhrik edən qüvvələr var”

Elxan Şıxəliyev: “Onların sərhəddə istənilən təxribatı modeləşdirə biləcəyini gözləməliyik”

Martın 16-sı saat 18:35-də Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri Gorus rayonunun Xəzinəvar və Dığ yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərdən Ordumuzun mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutub. Bu uzun müddət sonra sərhəddə baş verən ilk belə silahlı insidentdir. Mövzu ilə bağlı “Yeni Sabah”a danışan ehtiyatda olan polkovnik Elxan Şıxəliyev bildirib ki, bu təxribatların arxasında İrəvanın havadarları dayanır: “Son zamanlar Ermənistan tərəfindən sülh sazişinin müddəalarının razılaşdırılmasına dair mesajlar verilsə də, İrəvanın faktiki addımlarının bunun tam əksini göstərdiyini görürük. Son 1 gün ərzində Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin birinci eşelon bölmələri tərəfindən 3 istiqamətdə atəşkəsi pozması, birbaşa yeni münaqişənin ola biləcəyinə dair Ermənistan tərəfinin təhrikləri kimi qiymətləndirilməlidir.

Ermənistanı buna təhrik edən qüvvələr var. Xüsusən Ermənistanın silahlanması maraqlı olan dövlətlər sülh sazişinin imzalanmaması fonunda, silahlanmanı sürətləndirməyə və Ermənistanı külli miqdarda vəsait qazanmağa yönəlik siyasət yürüdürlər. Burada Fransa və Hindistan daha çox maraqlı olan ölkələrdir. Çünki Ermənistanın

müdafiə və silah tədarükü xərclərinin böyük çoxu bu 2 ölkəyə gedir.

Digər tərəfdən, Ermənistanla həm Avropa İttifaqının, həm Rusiyanın, həm də ABŞ-ın maraqları kəsişdiyi üçün Moskvəni Ukrayna ilə müharibədən sonra gələcəkdə mümkün ola biləcək Zəngəzur dəhlizinin açılmasında Rusiyanın nəzarətinin gücləndirilmə-

sine dair təzyiqləri olacaq”.

Ekspert qeyd edib ki, hazırda Ermənistanla bir sıra qüvvələr var ki, onlar istənilən vaxt təxribat yarada bilər: “Bundan əlavə, Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin, Avropa İttifaqının Mülki Missiyasının, Rusiya FTX hərbiçilərinin, “Yerkrapa”nın və Ermənistan hökumətinə tabe olmayan bir sıra qüvvələrin şərti sərhəddə

istənilən təxribatı modeləşdirə biləcəyini gözləməliyik. Azərbaycanla sülh sazişinin imzalanmasında maraqlı olmayan qüvvələr təxribatlara daha çox cəhd edəcək. Çünki atəşkəsin pozulması adətən yeni bir münaqişənin səbəbi kimi qəbul edilə bilər. Buna görə də sülh sazişi imzalanmayana qədər Ermənistan atəşkəsin pozulması hallarını

Ermənistanın Azərbaycanla yekun sülh müqaviləsi imzalamağa hazır olduğunu açıqlamasından saatlar sonra şərti sərhədlərdə təxribatlara əl atıldı. Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi martın 16-da iki epizod üzrə təxribat xəbərləri barədə məlumat yayıb. Bildirilir ki, martın 16-sı saat 09:45 radələrində Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri Gorus rayonunun Dığ yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərindən Ordumuzun mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutub.

Həmçinin martın 16-sı saat 20:10-dan 20:45-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Gorus rayonunun Burun yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərindən Ordumuzun mövqelərini atıcı silahlardan bir neçə dəfə atəşə tutub.

Rəsmi İrəvanın təxribatlara görə üzrxahlıq etməkdənsə, faktı danmağa üstünlük verməsi isə düşmən ölkənin mahiyyətinə tam uyğun gəlir. Ermənistan hakimiyyəti konkret tapşırıqlarla hərəkət edir və bu məqamda yer ayırdığımız məlumat da sifarişin haradan gəldiyini aydın göstərir.

Avropa İttifaqının (Aİ) Ermənistandakı nümayəndəliyi martın 16-17-də Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin müxtəlif hissələrinə patrul dəstələri göndərüb. Musavat.com bildirir ki, bu barədə Aİ missiyasının yaydığı məlumatda deyilir. "Vəziyyət sakit və dinc olaraq qalır, heç bir qeyri-adi fəaliyyət müşahidə edilmir", - açıqlamada deyilir.

Qeyd olunduğu kimi, martın 16-da Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi üç dəfə Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin sərhəd zonasının cənub-şərq hissəsində yerləşən Azərbaycan mövqelərini atəşə tutması barədə məlumat yayıb. Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin xəbərini təkzib etməsinin ardınca "binokl diplomatiyası"nı davam etdirən və insidentlərin baş verməsindən sonra "yuxudan ayrılan" Aİ kəşfiyyatçıların da atəşəsin pozulması faktını danması əslində təəccüblü deyil.

Ermənistanın sürətlə silahlanması, aprel ayı üçün faktiki olaraq səfərbərliyin elan olunması, ağır silahların və hərbi texnikanın şərti sərhədlərə toplanması, yeni sənərgərlərin, tunellərin qazılması faktları bu ölkənin sülhə deyil, müharibəyə hazırlaşdığını göstərir. AzTV-də yayımlanan "Həftə" analitik-informasiya proqramında Ermənistan olunan silah axınının səbəbləri haqqında Rövsən Məmmədov bunları deyib: "Müşahidələr də göstərir ki, bu gün Ermənistan oyunlarını 2 əsas istiqamətdə davam etdirir. Bunlar hansılardır? Birinci, hərbi ritorikanı gücləndirir. Faktlar da bu versiyanı təsdiqləyir. Belə ki, bəzi məlumatlara görə, rəsmi İrəvan aprelin 1-dən iyunun 13-dək olan tarixlər arasında ehtiyatda olan hərbiçilərin toplanışını keçirməyi planlaşdırır. Yeri gəlmişkən, toplanış 2 ay yarı-

İrəvanın şərti sərhəd təxribatları - tətiiyi çəkən kimdir...

Ermənistanın sülhlə bağlı bəyanatlarından sonra atəşkəsin pozulması düşmənin məkrli mahiyyətini yenidən ortaya çıxardı - Paşinyan odla oynayır

ma qədər davam edəcək ki, bu da standart təlim müddəti deyil. Deməli, məğlub tərəf daha ciddi planlar qurur. İkinci, avropalı müşahidəçilərin xeyli fəallaşması, onların sərhəd boyunca, xüsusilə də mümkün toqquşma zonalarında kəşfiyyat işləri aparması, sisteməlik olaraq öz ələmlərində Azərbaycanın zəif mövqelərini müəyyənləşdirmək cəhdləri özlüyündə çox ciddi mətləblərdən xəbər verir".

Bu arada məlum olub ki, ABŞ ordusu Ermənistandakı Zar hərbi poliqonuna hərbi texnika yerləşdirəcək. Modern.az xəbər verir ki, bu barədə Rusiya neşrləri ABŞ Dövlət Satınalma Portalına istinadən məlumat yayıb. Bildirilir ki, texnikalar Gürcüstan vasitəsilə Almaniyanın Dülmen şəhərindəki hərbi bazadan daşınacaq. Məlumatla görə, ümumilikdə 151 ədəd hərbi texnikanın (nəqliyyat, generatorlar, xüsusi konteynerlər və s.) Ermənistan transferinin iyulun 16-dan avqustun 7-dək aparılması, avqustun 21-dən sentyabrın 20-dək isə yenidən Almaniya qaytarılması nəzərdə tutulur. Tərəflər arasındakı müqavilə sonrakı mərhələdə avadanlıqların Armavirdəki hərbi poliqondan Gürcüstanın Poti limanına aparılmasını da nəzərdə tutur. Hərbi ekspertlər bu əməliyyatı Pentaqon və Ermənistan ordusu arasında

mümkün birgə təlimlərlə əlaqələndirirlər. Ekspert icması qeyd edir ki, Rusiya hərbi bazalarının olduğu ölkə ilə bu cür əməkdaşlıq Vaşinqton tərəfindən Ermənistanın hərbi inkişafı kimi qiymətləndirilə bilər.

Xatırladaq ki, 2024-cü ildə ABŞ və Ermənistan arasında "Eagle Partner 2024" birgə hərbi təlimləri keçirilib. Tərəfdaşlıq çərçivəsində ABŞ ordusunun nümayəndəsi Ermənistanın Müdafiə Nazirliyində fəaliyyətə başlayıb.

Avropa İttifaqının kəşfiyyat dəstəsinin şərti sərhədlərdə aktivləşməsinin ardınca atəşkəsin pozulması, daha sonra isə ABŞ-ın Ermənistanla hərbi əməkdaşlığı dərinləşdirməsi faktları gərginliyi tətikləyən qüvvələrin iç üzünü ortaya çıxarır.

Maraqlısı budur ki, Paşinyan təxribatların davam etdiyi saatlarda həm İran, həm də Fransa prezidentinə zəng edərək, sülhü imzalamağa guya "hazır olduğunu" açıqladı. Bundan əvvəl Rusiya lideri ilə danışıq idi. Açıq-aydın görünür ki, Ermənistan rəhbərliyi törəməyi təxribatlardan öncə özü barədə "fağır sülhpərvər" imici formalaşdırmağa çalışır.

Beləliklə, əvvəlki yazılarımızda irəli sürdüyümüz təxminlərimiz təsdiqləndi: sülh bəyanatlarının ardınca Ermənistan təxribatlara başladı. Nə baş verir? Tətiiyi çəkən kim? Paşinyan ikili oyun oy-

nayır, yoxsa "5-ci kolon" sülhü pozur?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında rəsmi İrəvanın qeyri-konstruktiv davranışlarına diqqət çəkdi: "Ermənistan rəsmilərinin müqavilənin son iki şərtini də qəbul etmələrinə dair açıqlama və bəyanatları daha çox global informasiya məkanına hesablanıb və məqsəd xarici ölkələrə və beynəlxalq təşkilatlara Ermənistanı sülhpərvər, Azərbaycanı isə sülhün tərəfdarı olmayan dövlət kimi təqdim etməkdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab Əliyev XII Qlobal Bakı Forumdakı çıxışında qeyd etdi: "Sizə bir məsələni də deyə bilərəm ki, Ermənistan etimad səviyyəsi sıfıra bərabərdir. Beləliklə, biz onların hər hansı bir sözüne inanmırıq". Bəli, təəssüf ki, Ermənistan rəsmilərinin bəyanatları ilə əməlləri bir-birinə diametral əksdir. Guya sülh müqaviləsinin mətni ilə tam razılışla elan edib, çoxsaylı dövlətlərin alqışlarını aldıqdan sonra öz çirkin siyasətlərini davam etdirməkdədirlər. Əslində isə guya razılışdıqları bəndlərə sonradan qeyd-şərtlər irəli sürdülər. Bunlar elə qeyd-şərtlərdir ki, həmin bəndlərin mahiyyətini prinsipial olaraq dəyişir. Baş nazir Paşinyan qeyd edir ki,

"Biz təklif edirik ki, üçüncü ölkə qüvvələrinin yerləşdirilməsi haqqında müddəa Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin delimitasiya olunmuş hissələrinə də şamil edilsin və bu, məntiqlidir". Bu bilirsiz nə deməkdir? Delimitasiya prosesi nəinki illər, hətta onilliklərlə davam edə bilər. Hətta münaqişə olmayan iki dövlətin sərhəd xətlərini müəyyən etməsi bəzən onilliklər davam edir. Burada çoxsaylı məsələlər var. Məsələn, biz Gürcüstanla sərhədlərimizin hələ dördüdə birini delimitasiya edib başa çatdırmamışıq, halbuki mehriban qonşularq, strateji əməkdaşlığımız var". **S.Məmmədov qeyd etdi ki, hazırda bizim Ermənistanla sərhədlərimizin çox kiçik hissəsində delimitasiya və demarkasiya başa çatıb:** "Paşinyan bununla deyir ki, müşahidə missiyası adlanan qüvvələr hələ bu ərazilərdə uzun müddət qalacaq". Hüquqşünas bildirdi ki, beynəlxalq məhkəmə və arbitrajlardakı iddaların qarşılıqlı geri çəkilməsi ilə bağlı da Ermənistanın fikirləri absurddur: "Əvvəla bu, ilk növbədə Ermənistan üçün sərfəlidir. Onlar bizə qarşı Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsində qon-darma iddalar irəli sürüb. Bir də Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsində. Biz də hər iki məhkəmədə qarşılıqlı iddia verməklə yanaşı, bir neçə arbitraj prosesinə də başlamı-

şıq və bunların sayı artacaq. Amma nəzərə almalıyıq ki, minlərlə erməni Azərbaycana qarşı AHİM və digər kvazi-məhkəmə orqanlarında idda qaldırıb və qaldırmaqdadır. Bunun arxasında Ermənistan dövləti və onun resursları durur. Paşinyan isə deyir ki, iddaların qarşılıqlı geri çəkilməsi fiziki şəxslərin iddalarına aid deyil". **S.Məmmədov digər vacib nüansa da diqqət çəkdi:** "Nəhayət, dəfələrlə qeyd etdiyimiz konstitusiyaya səviyyəsində ərazi iddası. Konstitusiyaya dəyişmədikcə istənilən müqavilə Ermənistan üçün legitim olmayan sənəd olacaq və ən yaxşı halda bu, Ermənistanla deyil, Paşinyanla bağlanan müqavilə ola bilər. O, hakimiyyətdən gedən kimi, növbəti hakimiyyət müqavilənin legitimliyini şübhə altına ala bilər və bu halda Ermənistanın konstitusiyası nöqtəyi-nəzərindən onlar haqlı olacaq. Yeni müqavilə konstitusiyadan iyerarxiyaya görə daha aşağı statusludur və ziddiyyət olduğu konstitusiyanın müddəaları tətbiq olunur. Azərbaycan dəfələrlə bəyan edib ki, müqavilə Azərbaycan dövləti ilə Ermənistan dövləti arasında bağlanmalıdır və onun konstitusion təminatı olmalıdır. Paşinyanla müqavilə bağlamaq olar, amma bu, Ermənistanla bağlanmış müqavilə olmayacaq. Konstitusiyada Azərbaycanın konkret ərazilərinə idda var".

Hüquqşünas müharibə cinayətlərində təqsirləndirilən şəxslərlə bağlı ajiotaj və kampaniyalardan da bəhs etdi: "Mirzoyan BMT İnsan Hüquqları Şurasının 58-ci sessiyasında çıxışını da buna həsr etdi və bu şəxsləri "girov" adlandırdı. Bu günlərdə Avropa İttifaqı Parlamenti də növbəti qətnamə qəbul edərək sənəddə hazırda davam edən məhkəmə prosesini "Azərbaycanın erməni girovlarının, o cümlədən Dağlıq Qarabağdan olan yüksək səviyyəli siyasi nümayəndələrin qanunsuz həbsi və saxta məhkəməsi" adlandırdı. Bu qətnamənin arxasında da ermənicilik və erməniciliyi dəstəkləyən qüvvələr və dövlətlər dayanır. Beləliklə, hər belə "sülhpərvər" bəyanatlardan sonra ya beynəlxalq müstəvidə bizə qarşı hansısa sənədin qəbuluna nail olurlar, ya da şərti sərhəddə silahlı insident törədirlər. Ona görə də Prezident Əliyevin dedi ki, "...biz onların hər hansı bir sözüne inanmırıq".

Rəsmi İrəvanın "sülh müqaviləsini imzalamağa hazır" bəyanatlarından sonra atəşkəsin pozulması faktları düşmənin məkrli mahiyyətini yenidən ortaya çıxardı; Paşinyan hakimiyyəti odla oynayır. Azərbaycan Prezidenti dəfələrlə xəbərdarlıq edib: "Peşman olacaqlar!"

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Ötən həftə Azərbaycanla Ermənistan böyük sülh anlaşması yollunda növbəti ciddi addımı atdı. Bir sıra dövlətlər, həmçinin beynəlxalq və regional qurumlar bunu dərhal təqdir etdi. Hərçənd uzunmüddətli sülhə gətirəcək sənədin imzalanmasına hələ var. Əsas səbəb məlum: rəsmi İrəvanın konstitusiyaya dəyişikliyi ilə bağlı rəsmi Bakının haqlı tələbinə qarşı hələ də “nala-mıxa” vurma-sı, qəti qərara gəlməməsidir.

Aydındır ki, Ermənistanın “Əsas Qanun”unda Azərbaycanla qarşı ərazi iddiasına dair kiçik bir istinadın qalmasına belə Bakı razı olmayacaq. Beləcə, iki qonşu ölkənin siyasi-diplomatik əlaqələr qurması, iki xalq arasında düşmənçilik səhifəsinin qapadılması mümkün olacaq. Demək, kapitulyant tərəf iqtisadi-ticarəti blokadadan çıxarılmayacaq.

Bu xüsusda Prezident İlham Əliyevin ötən həftə XII Bakı Qlobal Forumunda etdiyi çıxışdan bir sitatə yada salmaq yerinə düşər: “Əslində Ermənistanı etimad səviyyəsi sıfıra bərabərdir. Biz onların hər hansı sözlünə inanmırıq. Çünki onlar elə insan deyillər ki, biz inana bilək, o cümlədən onların indiki hökumətinə. Onların dediyi bizim üçün sıfır mənə kəsb edir. Bizə sə-

zalanması üçün heç bir manə qalmayıb” deməklə rəsmi Bakının sülh sazişini imzalamaqdan başqa alternativinin qalmayacağını düşünür. **Ekspertin fikrincə, əgər hər iki tərəf mətnin razılaşdırıldığı vurğulayırsa və müxtəlif ölkə liderləri əldə olunan razılaşmanı alqışlayırlarsa, sazişin imzalanması üçün heç bir əngəl qalmamalıdır:** “Sülh sazişini imzalayıb Paşinyanın “Konstitusiyaya dəyişikliyi”ni də həyata keçirəcəyik” vədinə inanmaq olarmı? Ermənistanı keçirilən son sorğular göstərir ki, ermənilərin əksəriyyəti konstitusiyaya dəyişikliyinə əleyhinədir. Digər tərəfdən, Paşinyanın reytinginin aşağı düşdüyünü göstərən sorğular da var. Bu baxımdan konstitusiyaya dəyişikliyinə sonraya saxlanılmasının riskləri mövcuddur”.

Sülh layihəsində iki bənd bəlli, bəs 15 bənddə nə var...

Analitik deyir ki, saziş imzalanmamış mətni ictimaiyyətə açıqlanmır; İrəvanın isə yeni hiyləgərliyi üzə çıxıb

xalq geosiyasi vəziyyətlə bağlıdır”.

Analitik qeyd etdi ki, Paşinyan sülh sazişinin son 2 maddəsini özbaşına qəbul etmədi: “Özbaşına olsaydı, əvvəlki inadını davam etdirərdi. Paşinyanı kim və nə dəyişdi ki, aylardan bəri müzakirəsi aparılan 17 maddəlik layihəni tam təsdiqlədi? Halbuki mübahisəli 2 maddənin hər biri haqqında Paşinyanın öz inkar arqumentləri var idi və aylarla mövqeyindən geri durmurdu.

hamlarla ona qarşı çıxma bilirlər. Azərbaycan hakimiyyəti üçün belə təhlükə yoxdur. Çünki Qarabağdan və Şərqi Zəngəzurdan olan məcburi köçkünlərimiz dövlətimizin himayəsi altında öz yurdlarına qayıdacaq, qaçqınlarımız isə “Qərbi Azərbaycana qayıdış” konsepsiyası əsasında öz yerlərinə vaxtla qayıtmaq və itirdikləri mal-mülkə yenidən sahiblənmək şansına malikdir. Göründüyü kimi, Paşinyana daxilə böyük təpki riski olsa

NATO ölkəsi Bakı və İrəvana çağırış etdi

İsveç Xarici İşlər Nazirliyi Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh sazişinin mətni üzrə danışıqların başa çatmasını alqışlayıb, tərəfləri mümkün qədər sənədi tez imzalamağa çağırıb. Bu barədə İsveç Xarici İşlər Nazirliyinin X hesabında bildirilib. İsveç Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatında deyilir:

“İsveç Ermənistan və Azərbaycanın sülh müqaviləsinin mətni üzrə razılıq əldə etməsi xəbərini alqışlayır və regionda davamlı sülh, sabitlik və rifahə töhfə vermək üçün onun tezliklə imzalanmasına çağırır”.

Avropalı kəşfiyyatçılar “yuxudan ayıldılar”

Avropa İttifaqının (Aİ) Ermənistandakı nümayəndəliyi martın 16-17-də Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin müxtəlif hissələrinə patrul dəstələri göndərilib. Musavat.com bildirir ki, bu barədə Aİ missiyasının yaydığı məlumatda deyilir. “Vəziyyət sakit və dinc olaraq qalır, heç bir qeyri-adi fəaliyyət müşahidə edilmir”, - açıqlamada deyilir.

Xatırladaq ki, martın 16-da Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi üç dəfə Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin sərhəd zonasının cənub-şərq hissəsində yerləşən Azərbaycan mövqelərini atəşə tutması barədə məlumat yayıb. Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin xəbərini təkzib etməsinin ardınca “binokl diplomatiyası”nı davam etdirən və insidentlərin baş verməsindən sonra “yuxudan ayılan” Aİ kəşfiyyatçıların da atəşkəsin pozulması faktını danması əslində təəccüblü deyil.

□ Musavat.com

nədlər, yazılı kağızlar lazımdır. Bizə lazımdır ki, onların Konstitusiyasında Azərbaycanla qarşı ərazi iddiaları olmasın”.

Politoloq Elxan Şahinoğlu bildirib ki, Paşinyan Rusiya Prezidentindən sonra İran Prezidenti Məsud Pezeşkiana da zəng edərək İrəvan və Bakı arasında saziş bağlanması ilə bağlı danışıqların başa çatdığını bildirib: “Yəqin ki, digər bir neçə ölkənin də liderinə zəng edəcək. Bu zəngləri etməkdə məqsədi var. Paşinyan sülh sazişini qısa müddətdə imzalamaq istəyir. Azərbaycan rəsmiləri sülh sazişinin mətninin razılaşdırıldığını bildirsələr də, Ermənistan Konstitusiyasında dəyişiklik tələbini də səsləndirirlər. Paşinyan konstitusiyaya dəyişikliyi sülh sazişinin imzalanmasından sonraya saxlamağa çalışır. Rəsmi Bakı bununla razı deyil. Bu səbəbdən Paşinyan müxtəlif dövlət başçılarna zəng edib “sülh sazişinin im-

Bəs hansı mexanizmlərdən söhbət gedir? 17 bəndin ikisi artıq məlum (sərhəddə üçüncü qüvvənin yerləşdirilməməsi və beynəlxalq səviyyədə qarşılıqlı iddialardan imtina), bəs digər 15 bənddə nələr var? Bakının 5 prinsipi layihədə bütünlüklə əks olunubmu? Sənəd imzalananaqədər mediada dərc edilə bilirmi?

Siyasi ekspert Aydın Quliyev “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Paşinyan hakimiyyəti 17 maddəlik sülh sazişini öz xoşu ilə və iradəvi olaraq təsdiqləməyib: “Ermənistan əslində müstəqil dövlət olmadığı üçün bu kimi prinsipial məsələlərlə bağlı kənar oyunçuların və müttəfiqlərin istəyi ilə qərar verir. İndi də heç şübhə yoxdur ki, Paşinyan uzun müddət müqavimət göstərdiyi sülh müqaviləsi layihəsinə birinci növbədə özünün qərbli müttəfiqləri, xüsusən də Fransanın icazəsi ilə razılıq verib. Bu da hazırda dəyişmiş beynəlxalq

Paşinyan sərhədlərdə üçüncü qüvvənin yerləşdirilməsindən imtina etmək tələbini qəbul etmək istəmirdi. Deyirdi ki, onlar atəşkəsə nəzarət edir, onlar getsə “qan dize çıxar”. Odur ki, Azərbaycanla sərhədlərin delimitasiya olunmuş hissəsindən üçüncü qüvvələr çıxarsın, qalan yerlərdə isə delimitasiya bitənə qədər qalsınlar. Ancaq baş nazir sonda qəbul etdi ki, üçüncü qüvvələr sərhədin bütün hissələrindən çıxarılacaq”.

A.Quliyev onu da qeyd etdi ki, Paşinyan hüquq müstəvisində bir-birinə qarşı iddialardan da imtina etmək istəmirdi: “Deyirdi dövlət fərdlər üçün fərdi qayda hüquqi iddia imkanı saxlasın. Aşkar göründü ki, burada Paşinyan sırf daxili siyasi hədəflərə köklənib. Qorxurdu ki, vaxtilə Bakıdan, Sumqayıtdan, Qarabağdan aldadıb köçürdüləri ermənilər “sən bizi fərdi iddia qaldırmaq hüququndan məhrum edirsən” kimi itti-

da, o, ikinci mübahisəli maddə ilə də razılaşdı. Halbuki bu da onun üçün çox çətin idi”.

A.Quliyev əlavə etdi ki, baş nazirin bu qədr kəskinliklə mövqeyini dəyişməsinin iki əsas səbəbi var: “Birincisi, Azərbaycanın diplomatik-siyasi basqıları. İkincisi, dünyadakı geosiyasi güc nisbətlərində dəyişiklik meylləri. Həm də Ermənistan üçün əlverişli olmayan dəyişikliklərdən söhbət gedir. Baxın, Amerikanın Ermənistanı dəstəyi zəifləyir, Amerika Ukraynada yumşaq kursa keçdiyi üçün Rusiya yavaş-yavaş özünə gəlir, Avropa Ermənistanı atmaq istəməsə də, əvvəlki fəallığı göstərə bilmir, çünki öz haqqına qalmaq zorundadır. Bu vəziyyətdə Rusiya Paşinyana təzyiqləri bir qədər güclənmək imkanına malikdir. Avropadakı “müəllimlər” Paşinyana dərhal tövsiyə verdilər. Dedilər, eyni vaxtda həm Azərbaycanın, həm də Rusiyanın təzyiqi altında qalmaq sizin üçün əlverişli

mövqe deyil və Azərbaycanla vəziyyəti qismən yumşaldaraq ikitərəfli zərbənin hədəfindən çıxmaq məsləhətdir. Eyni zamanda Avropadan Paşinyana xatırladı ki, Türkiyə ilə açılım sizin xeyrinizədir, Azərbaycanı bilməzsiniz və Türkiyə üzərindən Avropa-ya çıxış imkanı almaqla Rusiyanın basqıları qarşısında qismən əlavə güc ala bilərsiniz”.

O ki qaldı razılaşdırıldığı deyilən 17 bəndlik sülh müqaviləsi

layihəsinin imzalanmadıqda ictimaiyyətə açıqlanma-ya açıqlanmayacağı məsələsinə, A.Quliyevə görə, beynəlxalq praktikada imzalanmamış bu cür sənədlərin mətninin öncədən açıqlanmasına yol verilmir. Ekspert sonda qeyd etdi ki, Bakının irəli sürdüyü 5 prinsipin layihədə bütünlüklə əks olunduğunu söyləmək olar.

□ Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

Paxlava haqqında elmi məqalələr

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Elm nazirliyimizin açıqlamasına görə son illərdə beynəlxalq hörmətli jurnallarda məqalə dərc edən alimlərimizin sayında artım yaranıb. Neçə faiz, dəqiq yadımda qalmayıb.

Açıq, mən Narxozda oxuyan vaxtdan da belə rəqəmləri çox yadda saxlaya bilmirəm. O üzdən sənətin dalyca getmədim, getseydim indi belə gömrükdə general işləyirdim, sahibkarlarımızın dərisinə saman təpirdim.

Hərçənd bu qabiliyyət ki məndə var, ola bilsin orada da ac-yalavac oturacaqdım, son aylarda tamojnada baş verən qəribə hadisələrin iştirakçılarından biri olacaqdım. Yəqin siz də görmüsünüz. Gah gömrüyün işçiləri maaş üsyanına qalxır, gah deyirlər pensiyamızı verin.

Hətta dünyanın ən absurd hadisələrindən biri Gömrük Hospitalında yaşanmışdı. Həkimlər deyirdi ki, 2 ildir maaş alınıq (! - Bu müddətdə hava ilə yaşamışlar, bunun özü fiziologiya elmində görünməmiş hadisədir, çünki insanın yeməksiz uzağı 50 gün, susuz isə 5-6 gün yaşaması məlum idi, bizim həkimlər isə 2 il, yəni 730 gün ac-susuz qalaraq vətənə xidmət göstərmişlər).

Bəs bu müdhiş xeyriyyəçiliyin səbəbi nə imiş? Gəlin bunu həkimlərin öz dilindən eşidək: "2 il əvvəl rəhbərlik maddi problemlərin olduğunu və bu səbəbdən bir müddət maaşlarımızdan tutulacağını bildirdi. O vaxt bizi bir yerə topladılar və dedilər ki, Dövlət Gömrük Komitəsinin (DGK) maddi durumu yaxşı deyil, Mərkəzi Gömrük Hospitalına tibbi alətlərin alınması üçün vəsait ayıra bilmir. Bunun üçün də biz həkimlər köməklik göstərməliyik".

Mövzudan çox uzaqlaşdıq, qayıdaq alimlərimizin elmi kəşfləri temasına. Belə inkişaf hərtərəfli hiss olunur. Məsələn, hazırda müsəlmanlarımız Ramazan bayramını qeyd etməkdədir, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi orucun açılması vaxtlarını (sahur və iftar) yüksək dəqiqliklə göstərməyə başlayıb. Örnək üçün, əgər Bakıda və Abşeron yarımadasında mart ayının 18-i üçün imsak vaxtı 05:21-dirsə, Ağcabədi rayonunda bunu plus 10 dəqiqə sonra, Ağdamda isə 11 dəqiqə sonra etməliyik. Ucar +8, Zərdab +9 dəqiqə və sairə. Bütün regionlarımız təqvimdə göstərilib. Hesab edirəm QMI-də bunun üçün atom saati var. Ya da AMEA Şamaxı rəsədxanasıyla birgə çalışırlar. Bütün hallarda Allah işlərini savab eləsin. Ramiz Mehdiyev AMEA sədri olanda Xızıda torpaq əkişdirib villa tikdirən akademiklərimiz üçün də bir salavat zikr edək.

Mənim üçünsə bu sahədə xüsusi yenilik Günəşin Ucardan Zərdaba 1 dəqiqəyə, Ağcabədiyə isə daha 2 dəqiqə sonra çatması oldu. Böyük məsafə qət edirmiş. Şəxsən elə bildirdim bütün ölkəmiz eyni saat qurşağındadır. Deyilmiş.

Əziyyətli işdir. Günəşin işini nəzərdə tutaram. Hər gün Bakıdan Ağcabədiyə getməlisən. Üstəlik, bunun yayı-qışı var, təsəvvür edə bilməz yazıq Günəş iyulun qızmarında Ucardan Zərdaba çatandan nə qədər tərk tökür. Mən özüm axırıncı dəfə rayona kamandirovkaya gedərkən Kürdəmirin "Big" restoranında yediyim çolpanın üstündəyəm.

İnsan gerek hər əziyyətə qatlaşsın. İnsanı insan edən çəkdiyi əziyyətlərdir. Şair bu temada yaxşı yazıb: "Çün Nəsiminin susamış qanına yarıb ləbi, Noldu, ey mümkün, sana kim, qaynadı qanın yene".

Təkcə mən belə düşünürəm, təhsil ekspertlərimiz də oxşar mövqedədir. Yadıma gəlir, bir dəfə hörmətli təhsil ekspertimiz təklif etmişdi ki, gəlin biz orta məktəblərdə Çin modelini tətbiq eləyək. Deyir, orada uşaq yaxşı oxumayanda valideynini cəzalandırırlar. Ta bunu necə edirlər, açıq, bilmirəm. Valideyni küncə qoyurlar, ya COVID virusu olan yarasa yeməyə məcbur edirlər? Bəlkə Si müəllim tanka minir, valideynin üstündən keçir? Yaxşı olar cəza üsulları da açıqlansın, işimizi bilək. Nigarançılıq pis şeydir.

Hələlik bu qədər. Təhsillə bağlı başqa təklif və yeniliklərimiz də olacaq, paxlavanın hamısını bir günə yeməyin, yolumuz uzundur.

ABŞ Prezidenti Donald Trampın şəxsi nümayəndəsi Stiv Uitkoffun ötən həftəsonu Moskvadan birbaşa Bakıya uçuşu haqqında məlumat verilib. Bu haqda Azərbaycan mediası və Rusiya KİV-i də yazıb.

"The Jerusalem Post" bunu İsrail, ABŞ və Azərbaycan arasında yaxşı əlaqələndirilmiş diplomatik addım kimi görür. Nəşr xatırladır ki, İsrailin Baş Naziri Benyamin Netanyahu Knessetdəki (parlament) Azərbaycanla bağlı bəyanatından və yüksək səviyyəli rəvvinlərin ABŞ lideri Donald Trampa ünvanlandığı dəstək məktubundan sonra proses sürətlənib. İsrail-Azərbaycan münasibətlərindən xəbərdar olan mənbələr deyir ki, martın 5-də Netanyahu Knessetdə ölkələr arasında üçtərəfli (ABŞ-İsrail-Azərbaycan) tərəfdaşlığı barədə verdiyi bəyanatdan sonra proses vüsət alıb.

Bu arada yüksək rütbəli rəvvinlərin prezident Trampa "Avraam (İbrahim) müqaviləsi"nin genişləndirilməsinə və İsrail, ABŞ və Azərbaycan arasında strateji müttəfiqliyin gücləndirilməsinə çağırış edib. Belə bir önəmli məktub siyasi və diplomatik dəhlizlərdə böyük rezonans doğurub. Həmin məktubun Bakıya olan xüsusi səfərə birbaşa təsir göstərdiyi deyilir. Təxminən iki ay əvvəl isə Begin-Sadat Mərkəzi Bakının Vaşinqton və Moskva arasında vasitəçi ola biləcəyi ehtimalını təqdim edən mühüm mövqe sənədi dərc edib. Bu, Amerika və İsrail mediasında böyük diqqətə layiq görülüb və cari səfərə xüsusi mənə yükləyib.

Uitkoffun Moskvadan birbaşa Bakıya səfəri ekspertlərin Azərbaycanın qarşıdakı dövrdə global diplomatiyada mühüm rol oynaya biləcəyi ilə bağlı fikirlərini gücləndirib. Qəzet məqalənin sonunda bildirir ki, diplomatik dairələr Bakıdakı hadisələri diqqətlə izləyir, adıçəkilən ölkələr arasında üçtərəfli münasibətlərin necə inkişaf edəcəyini gözləyir. İsrail mediasındakı bu məqalə bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan böyük oyunlarda da diqqət mərkəzində olmağı bacarır. Heç şübhəsiz, bu, Azərbaycanın xarici siyasət kursunun uğurundan xəbər verir.

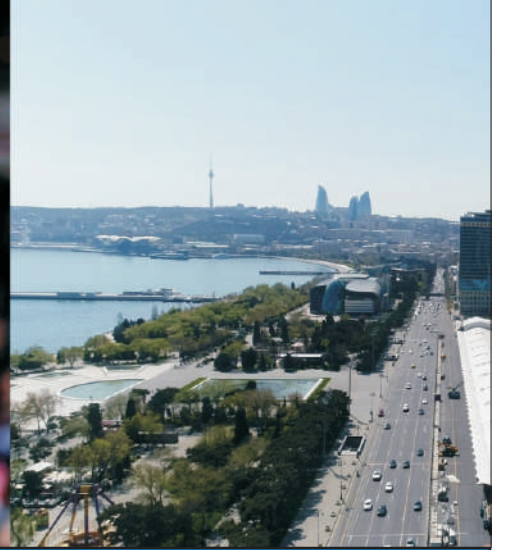
Bu uğurun və ya səylərin davamı konkret nə ola bilər? Tramp komandası Bakıya konkret nəyin signalını və ya mesajını verir?

Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyev "Avronyus" telekanalına müsahibəsində deyib ki, biz ABŞ-in əvvəlki administrasiyası və Azərbaycan arasında münasibətlərin pisləşməsindən məyusluq hissi keçirmişdik: "Onların mövqeyi bizim milli maraqlarımıza ədalətsiz yanaşmadan ibarət idi. Buna görə biz Tramp administrasiyası dövründə ABŞ ilə münasibətlərimizin və güclü tərəfdaşlığımızın yenidən qurulmasına çox nikbin baxırıq".

"Cənubi Qafqazda münasibətlər son qoyulmalıdır. Mən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin milli təhlükəsizlik müşaviri (Hikmət Hacıyev Prezidentin köməkçisi - Prezident

Trampdan Bakıya şifrəli mesaj - Vaşinqton o signalı...

ABŞ-İsrail-Azərbaycan üçbucağı qurulur; Ağ Ev liderinin müşavirinin prezidentin köməkçisinə zəngi prosesi sürətləndirə bilər

Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdürüdür cənab Hikmət Hacıyevlə danışdım". Bu sözləri isə ABŞ liderinin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Mayk Uolts sosial şəbəkə hesabında yazıb. "Biz Azərbaycan və Ermənistanın irəliyə doğru böyük addım atmasından və sülh müqaviləsinə razılıqdan məmnunuq. Mən ona (Hikmət Hacıyevə - red.) dedim ki, biz bu sülh sazişini indi yekunlaşdırmalıyıq, məbusları azad etməli və regionun daha təhlükəsiz və firavan olması üçün birlikdə çalışmalıyıq. Amerikanın Qızıl Dövrü dünyaya sülh və firavanlıq gətirəcək və bu baş verənə qədər biz işi dayandırmayacağıq", - o qeyd edib.

Professor Qabil Hüseynlinin qəzetimizə bildirdiyinə görə, Trampın xüsusi nümayəndəsinin Bakıya səfəri haqda media resurslarında informasiyalar olsa da, heç bir rəsmi xəbər yayılmayıb. Bununla belə, Q.Hüseynli istisna etmir ki, ABŞ-İsrail-Azərbaycan üçbucağının qurulması üçün əlverişli imkanlar və potensial var. "Son dövrlərdə prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyevin İsrailə səfərlərini də bu təmaslara və bəyanatlara əlavə etsək, yeni bir strateji müttəfiqlik firsəti yarandığını söyləmək mümkündür. Əlbəttə ki, bu, Azərbaycan üçün mühüm və tarixi hadisə olardı. Və belə bir perspektiv Trampın Amerika dövründə görünməkdədir", - deyir professor belə şərh edib. Onun fikrincə, hələlik Tramp regionumuz haqda danışmayıb, lakin İsrailin Azərbaycan üçün səy göstərdiyi hiss olunur.

Q.Hüseynli hesab edir ki, Bakı çoxvektorlu və pragmatik xarici siyasət yürüdü: "Azərbaycan Rusiya ilə müttəfiqliyə dair bəyannamə imzalayıb, İranla əsasən ticarət, logistika sahəsində əməkdaşlığı genişləndirir, Avropa Birliyi ən çox ticarət dövrüyəmiz olan

Bu gün Tramp Putinlə danışacaq
ABŞ Prezidenti Donald Tramp martın 18-də Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə danışacaq. Bu barədə Donald Tramp özü açıqlama verib. "Rusiya ilə vəziyyətin yaxşı olduğunu düşünürəm. Biz Vladimir Putinlə torpaq və enerji stansiyalarını müzakirə edəcəyik, çünki bunlar vacib məsələlərdir", - o qeyd edib.

Yeri gəlmişkən, ABŞ Avropaya xəbərdarlıq edib ki, Ukraynadakı münaqişə kontekstində, digər məsələlərlə yanaşı, Rusiya rəsmilərinə qarşı araşdırma aparan beynəlxalq qrupu tərk edir. Bu barədə "Nyu York Tayms" məlumat yayıb. Məlumatla görə, ABŞ Ədliyyə Nazirliyinin əməkdaşları bu barədə daha əvvəl avropalı həmkarlarına məlumat veriblər.

qútbdür, ABŞ-la tərəfdaşlıq əlaqələri var hərəgah Bayden dövründə kəskinləşib, yeni Azərbaycan geopolitik qarşıdurmanın olduğu, bir-birinə kəskin mövqedə dayanan güclərlə dostluğa, əməkdaşlığa söykən siyasət həyata keçirir. Bu mənada, ABŞ-la əlaqələrə yenidən baxılması qaçılmazdır. Rəsmi Bakı belə bir müttəfiqlik sazişinə hazırdır. İsraildə gedən müzakirələrdən görünür ki, yəhudi dövləti də bizə dəstək verməkdədir, qalır Vaşinqtonun rəyi. Zənnimcə, bu istiqamətdə aparılan danışıqların yaxın dövrdə müsbət nəticələrə şahid olacağıq".

Azərbaycan Prezidentinin Trampdan gözləntilərini yada salan politoloqun sözlərinə görə, ABŞ-Rusiya dialoqunun bərpası da Bakı-Vaşinqton münasibətlərində inkişaf üçün tətikləyici faktor ola bilər: "Bəzi analitiklər bu yaxınlaşmanın mənfi təsirlərini qeyd edirlər. Onlara

gərə, iki keçmiş həmsədr ölkə Qarabağdan getmiş ermənilərlə bağlı yeni proses başlada və Azərbaycana təzyiq göstərə bilər. Lakin mən bunu istisna edə bilməz. Əvvəla, ermənilər geri qayıtmaq istəmirlər. İkincisi, rəsmi İrəvan da bu məsələni gündəliyə çıxarmır. Üçüncüsü, regionda Türkiyə var və Şuşa Bəyannaməsi imzalanıb. Bu səbəbdən, ABŞ və Rusiya münasibətlərində yeni mərhələnin başlanmasının Azərbaycan üçün zərər deyil, yaxşı tərəflərini görməyə çalışıram. Xüsusən də bu məsələdə dost İsrailin müstəsna rolu varsa, o zaman prosesə pozitiv yanaşmalıyıq. Fikrimcə, İsraildən verilən son rəsmi bəyanatlar təsadüfi deyil və olduqca ciddi danışıqlardan xəbər verir. Eyni zamanda Trampın müşavirinin cənab Hikmət Hacıyevə zəngi bu prosesdə olduqca mühüm detaldır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Əliyev Moskvaya gedir, Putin isə 9 mayadək... - təyyarə olayında mühüm gəlişmə

Rusiya lideri Aktauda qəzaya uğrayan uçağımızla bağlı bu addımı atmağa çağırıldı - gözlənti

Aktauda sənişin təyyarəmizin qəzaya uğraması səbəbi ilə Azərbaycan-Rusiya münasibətlərində yaranmış soyuqluq son həftələr şimal qonşumuz tərəfindən atılan bəzi pozitiv addımlar nəticəsində qismən azalıb. Martın 16-da prezident Vladimir Putinə yaxınlığı ilə tanınan şəxs - Rusiya Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenko rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Azərbaycana rəsmi səfərə gəlib. Bu da böyük ehtimalla, Moskvanın münasibətlərin istiləşməsində maraqlı olduğunu göstərir. Hərgah problemin tam aradan qaldırılmasından danışmaq tezdir.

“Ən mühüm siyasi xəbərlərdən biri: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mayın 9-da Moskvaya gələcək və Böyük Vətən müharibəsindəki qələbənin 80 illiyi münasibətilə Qızıl meydanda keçiriləcək hərbi paradı iştirak edəcək”.

Bu barədə siyasi ekspert və məsləhətçi, “Milli Müdafiə” jurnalının baş redaktoru, Azərbaycana obyektiv münasibəti

ilə tanınan İqor Korotçenko öz Telegram kanalında yazıb.

Bununla bağlı o, bir müddət əvvəl səsləndirdiyi təşəbbüsü yenidən xatırladı: “Və bu gün daha əvvəl dedi-yimi təkrarlayacağam: Aktauda qəzaya uğrayan AZAL təyyarəsinin ekipajını Rusiya dövlət mükafatları ilə təltif etmək lazımdır. Qəza eniş zamanı 27 sənişinin heyatını xilas edən

ekipajın mükafatlandırılması üçün siyasi səviyyədə belə bir qərar qəbul etmək son dərəcə düzgün olardı. Ekipajın şəxsi cəsarəti və hərəkətlərinin dəqiqliyi hesabına xilas edilən insanların, o cümlədən Rusiya vətəndaşlarının heyatına görə onlar yalnız hörmət və təşəkkürə layiqdirlər”, - Korotçenko bildirib.

Qeyd edək ki, martın 15-də Putinlə telefon danışığı zamanı İlham Əliyev 9 may tədbirinə qatılacağına təsdiqləyib.

Bəs Rusiya 9 may qədər Azərbaycanın təyyarə qəzası ilə bağlı istəklərini yerinə yetirə bilermi? Putin Korotçenkonun təklifində əksini tapan ideyanı reallaşdırmı? Bakının gözlədi-

yi başqa qərarların verməsi necə mümkündür? (günahkarın cəzalandırılması, təminat və s.)

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Aktauda AZAL-a məxsus təyyarənin qəzaya uğramasından sonra Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlərdə soyuqluğun baş verməsi gözlənilən idi: “Azərbaycanın haqlı tələblərini irəli sürməsindən sonrakı dövrdə qarşı tərəfdən olan münasibət gərginliyi körüklədi. Cənab Prezident İlham Əliyevin hadisə ilə bağlı kifayət qədər dolğun, geniş mövqeyi ifadə olundu. Lakin Rusiyanın susqunluğu, hətta münasibətlərdə gərginliyin artırılmasına xidmət edən bəzi açıqlamalar, rusiyalı deputatların fikirləri Azərbaycan tərəfindən simmetrik cavablandırıldı. Bu gərginlik inkişaf edən dinamika üzrə özünü göstərdi”.

Lakin ekspertə görə, za-

sinde Çeçenistan prezidentinin verdiyi qərar Putinin də qeyd olunan addımı atacağı ehtimalını yaradır. Hazırda Rusiya və Azərbaycan münasibətləri sahmana salmaq, gərginləşdirməmək yolunu tutublar. Hesab edirəm ki, bu, düzgün yanaşmadır. Eyni zamanda Azərbaycanın sadalanan tələblərinin, istəklərinin yerinə yetirilməsi lazımdır”.

Politoloq hesab edir ki, fa-

sizm üzərində qələbənin 80 illiyi mərasimində Prezident İlham Əliyevin iştirakı münasibətlərə yeni müsbət impuls qatacaq: “Ona görə də 9 may tarixinə qədər tam miqyasda istəklərimizin yerinə yetirilməsi, o cümlədən tanınmış siyasi ekspert İqor Korotçenkonun təklifində səslənən məsələnin yerinə yetirilməsi ehtimalı var”.

■ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Daşnaklar yenə qan-qan deyir

Revanşistlərin son bəyanatında bir sıra sərəmsəmləmələr yer alıb

Ermeni İnkilabi Federasiyası (Daşnakstityun) bəyanat yayıb. Bəyanatda bir sıra sərəmsəmləmələr yer alır. Deyirlər ki, ali məqsədi öz vətəninə erməni xalqının təhlükəsizliyini və firavanlığını təmin etmək olan Erməni İnkilabi Federasiyası (Daşnakstityun) regionda sabit sülhə qarşı çıxa bilməz: “Lakin güc təhdidi altında Azərbaycanla əldə olunan razılaşmaların və yeni güzəştlərin əsl və davamlı sülh prosesi ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Davamlı və sabit sülhün bərqərar olması üçün Azərbaycanla müqavilə münasibətləri tənzimləyən, Ermənistan tərəfinin qanuni maraqlarına hörmət edən və həllini tələb edən, bütün məsələlərin həllini özündə əks etdirən hərtərəfli sənəd olmalıdır”.

Musavat.com-un məlumatına görə, bəyanatda deyilir ki, Azərbaycanla sazişlər və müzakirə edilən sənəd Ermənistan-Azərbaycan sərhədini dəqiqləşdirmir, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ermənistanın suveren ərazilərindən çıxarılmasını təmin etmir.

Onu da sərəmsəmləyirlər ki, bu, 9 noyabrda üç ölkənin imzaladığı Qarabağ atəşkəs bəyanatında vurğulanan “artsax”-ın və “artsax” xalqının pozulmuş hüquqlarının bərpasını nəzərdə tutmur. Üstəlik, Azərbaycanda saxlanılan erməni hərbi əsirlərin qaytarılması məsələsini də həll etmir. “Danışqların nəticəsi olaraq ortaya çıxan sənəd mahiyyət etibarilə Azərbaycanın tələblərinin qeyd-şərtsiz təsdiqini nəzərdə tutur.

Eyni zamanda Ermənistandan dəhliz verilməsi tələbi, konstitusiyanın dəyişdirilməsi, azərbaycanlıların Ermənistanla köçürülməsi, Azərbaycana qarşı hərbi cinayətlər törətməkdə ittiham olunan şəxslərin ekstradisiyası, Ermənistanın beynəlxalq məhkəmələrdən iddialarını geri götürməsi, Ermənistan sərhədinin demilitarizasiyası və ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğvi kimi davamlı yeni ilkin şərtlər Ermənistanın hüquqi müdafiəsinə birbaşa zərbə vurur”.

Deyirlər ki, Ermənistanın milli maraqları bahasına imzalanmış heç bir sənəd qəbul etməyəcəklər. Gördüyünüz kimi, daşnaklar yenə qan-qan deyir. Ancaq bu kimi davakar bəyanatlar Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərində mövcud olan realığı dəyişmək gücündə deyil.

■ **Musavat.com**

Simonyan: “Sülh sazişində təhlükəli məqamlar yoxdur”

“Ermənistanla Azərbaycan arasında razılaşdırılmış sülh

sazişinin mətni ilə tanışam, orada bizim üçün təhlükəli heç nə yoxdur”. Bunu Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan deyib. “Əgər burada təhlükəli məqam olduğu söylənilirsə, hər hansı bir məqam təhlükəli kimi şərh olunsursa, onda bu, Azərbaycan üçün də eyni dərəcədə təhlükəlidir”, - spiker bildirib. Mətnin niyə dərc olunmadığı soruşulduqda Simonyan qeyd edib ki, artıq onun bir hissəsi məlumdur: “Məqamı gələndə dərc edəcəyik”. Həmçinin Ermənistan parlamentinin rəhbəri iki ölkə arasında hərbi toqquşmanın baş verəcəyini düşünmədiyini vurğulayıb.

“Məni o "vəzifə"yə Serj Sərkisyan təyin edib”

Mnatsakanyan: “Silah-sursat təminatını Ermənistan Müdafiə Nazirliyi həyata keçirirdi”

Martın 17-ə Bakı Hərbi Məhkəməsinə davam etdirilən məhkəmə prosesində təqsirləndirilən şəxs Lyova Mnatsakanyan bildirib ki, 2015-ci ilin iyun ayında onu qondarma rejimin “müdafiə naziri” - “ordu”-nun “komandanı” vəzifəsinə Ermənistanın o vaxtki prezidenti Serj Sərkisyan təyin edib. Musavat.com-un xəbərinə görə, təqsirləndirilən şəxs bildirib ki, əvvəlcə Ermənistanın müdafiə naziri Seyran Ohanyan onun bu “vəzifə”yə “təyin olunması” barədə təqdimat verib, S.Sərkisyan isə onu təsdiqləyib. Mnatsakanyanın sözlərinə görə, S.Sərkisyan təyinatla bağlı onu qəbul edib. “Görüş zamanı mənə dedi ki, bu, çox önəmli vəzifədir”, - təqsirləndirilən şəxs əlavə edib.

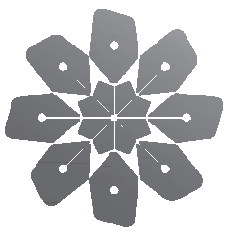
O bildirib ki, qondarma rejimin “ordusu”nda yüksək vəzifələrə təyinatlarla bağlı qərarlar Ermənistanda verilib. Daha sonra əlavə edib ki, polkovnik-leytenant və daha yuxarı rütbələr üzrə vəzifələrin təyinatını Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin baş qərargah rəisi, mü-

dafiə naziri və prezidenti edib. “Mən isə “ordu”-nun “komandiri” kimi mayor daxil olmaqla, ondan aşağı vəzifələri təyin edər, mayora qədər rütbə verə bilərdim”, - deyir o bildirib. Təqsirləndirilən şəxs əlavə edib ki, qondarma rejimin “ordusu”-nun maliyyə məsələləri Ermənistanın Müdafiə Nazirliyi tərəfindən, silah-sursat isə tam olaraq Ermənistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən təmin olunurdu. O, daha sonra bildirib: “Bizdə

təchizat xidməti var idi. Təchizat xidməti qəbul edirdi, sonra hər bölməyə təqdim olunurdu. Yeni silah-sursat təminatı Ermənistanın Müdafiə Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilirdi”. Xatırladaq ki, 2015-ci ildə qondarma rejimin yaydığı “rəsmi məlumat”-a görə, Lyova Mnatsakanyanı “müdafiə naziri” “vəzifə”sinə guya o vaxtkı “prezident” Bako Saakyan təyin edib. Qeyd edək ki, Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində

sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşlarının məhkəməsi davam etdirilir.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Vətəndaş cəmiyyəti, hüquqi dövlət quruculuğu.

Avropa Parlamentinin martın 13-də qəbul etdiyi “Erməni girovların qanunsuz tutulması və qondarma məhkəmə prosesləri” adlı əsassız, qeyri-obyektiv və qərəzli qətnaməyə Azərbaycandan etirazlar gəlməkdədir. Bu əski parçası olan qətnaməyə Milli Məclis bəyanat yayaraq kəskin narazılığını bildirib. Bu etirazlara vətəndaş cəmiyyətinin üzvləri də qoşulublar.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə “Yeni Müsavat”a deyib ki, avropalı parlamentarilər sifariş yerinə yetiriblər. Onun sözlərinə görə, elə qətnamə qəbul olunan günü lobbicilik ətrafında korrupsiya faktının üzə çıxması deyilənləri təsdiqləyib. Hüquq müdafiəçisi hesab etmir ki, avropalı deputatların Araik və digərlərinə ürayi yanır: “Hətta Ermənistan Parlamenti onlar barəsində bəyanat qəbul etməyib. Məntiqə erməni deputatlar bunu etsəydilər, başa düşmək olardı. Göründüyü kimi, Ermənistan Parlamentinin mühakimə edilən erməni cəniblərlə bağlı hər hansı qətnaməsi olmadığı halda, Avropa Parlamenti özünə əl qatıb. Deməli, burada sifariş var”.

Ç.Qənizadənin fikrincə, erməni lobbisi onları pulla satın alıb, eyni zamanda bu

məsələdə Qərbin Azərbaycana təzyiq göstərmək niyyəti var: “Ancaq əbəs yerə bu addımları atırlar. Azərbaycan təzyiqlərə heç zaman boyun əymir. Bu gün keçirilən məhkəmə prosesi həm dünyanın gözü qarşındadır, həm də tarixi ədalətdir. Əminəm ki, avropalı deputatlar öz ölkələrində belə şəxslər olsaydı, onların edam edilməsi təşəbbüsünü qaldırırdılar. Azərbaycan isə onların hüquqlarını təmin edib, müdafiəçi, tərcüməçi ayrılıb, ifadə verirlər, saxlanma şəraitindən də narazılıq etməyiblər. Ona görə də Avropa Parlamentinin qətnaməsi heç bir təsir qüvvəsi olmayan bir kəğızdır və sadəcə, çirkin kampaniyadır”.

Milli Cəbhə Partiyasının başqan müavini Məhəmməd Əsədullazadə də qeyd edib ki, Avropa Parlamenti

Mülki cəmiyyət, hüquq

YENİ MÜSAVAT
N 50 (8660) 18 mart 2025

Vətəndaş cəmiyyətindən Avroparlamentin həyasızlığına etirazlar

İctimaiyyət çirkin qətnaməni fransız deputatların layihəsi adlandırır; bu kampaniyaya hansı lobbilər dəstək verib?

həyasız şəkildə erməni separatçılarının azadlığına çağırır: “Qarabağda erməni separatçıları 30 il ərzində Azərbaycana qarşı terror və hərbi cinayətlər həyata keçirib. Amma Avropa Parlamenti bunu görməzdən gəlir. Bu separatçılar Ermənistan rəhbərliyinin yadına düşmür. Avropa Parlamentinin məlum qətnaməsi isə ikitərəfli danışıqlar prosesinə zərbə vurur. Həmçinin sülh prosesini pozmağa xidmət edir. Təbii ki, bu qətnamə fransız deputatların layihəsidir. Avropa Parlamenti bununla öz fəaliyyətinə kölgə salmış olur”.

M.Əsədullazadənin sözlərinə görə, Avropa Parlamentinə təsir edən erməni və rus lobbiləri bununla Azərbaycanla Qərb

arasında əməkdaşlığa da zərbə vurur: “Avropa Parlamenti İttifaq daxilində separatçılıq edən şəxslərə qarşı sərt addımlar atıb. Amma mövzu Azərbaycanla bağlı olduğu üçün “yaxşı-pis separatçı” məntiqi ilə çıxış edir. Avropa Parlamenti beynəlxalq hüququ kobud surətdə pozaraq xalqların təhlükəsizliyinə və təməl hüquqlarına hörmət etməyərək, qatı hərbi cinayətkarları müdafiə edir. Avropa Parlamenti Ukraynaya qarşı işğalı reallaşdıran şəxsləri müdafiə etsə, təəccüblü olmayacaq”.

Politoloq Zaur Məmmədov da bəyan edib ki, həmin avropalı parlamentarilər özləri də Ruben Vardanyanın, Araik Arutyunyanın yanında mühakimə olunmalıdırlar: “Çünki onlar cinayətləri törədən, uşaq ölümünə səbəb olan şəxsləri dəstəkləyən bəyanatlar verirlər. Və həmin şəxslərin azad olunması üçün çıxışlar edirlər”.

Yada salaq ki, Avropa Parlamentində növbəti dəfə korrupsiya faktlarına görə axtarış aparılıb. Belçika polisi martın 13-də, yəni qətnamə qəbul edilən günü Avropa Parlamentində “kommersiya lobbiciliyi adı altında” korrupsiya ilə bağlı aparılan araşdırmanın bir hissəsi kimi iyirmi-yə yaxın axtarış aparıb. Səlahiyyətli “cinayətkar təşkilat tərəfindən törədildiyi iddia edilən” əməllərə istinad edərək bildiriblər ki, bir neçə şəxs aktiv korrupsiya əməllərində iştirakı ilə bağlı dindirilmək üçün saxlanılıb. Belçika Federal Prokurorluğu kommunikasiyada 2021-ci ildən bəri müxtəlif formalarda korrupsiyanın sistemli şəkildə tətbiq edildiyini bildirir. Bura siyasi vəzifəli şəxslərə maliyyə müdaxilələri, xarici səfərlərin “maliyyələşdirilməsi”, “əza-miyyə və yol xərcləri” görünüşü ilə böyük miqdarda vəsaitlər və bahalı hədiyyələr kimi korrupsiya halları tətbiq edilir. Prokurorluq rəsmisi bildirib ki, belə hallarda məqsəd siyasi qərarların qəbulunda təsir etmək və sırf şəxsi kommersiya maraqlarını təşviq etmək olub.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Emil SALAMOĞLU

Qərb edəndə söz azadlığına dəstək olur, başqası edəndə isə...

“AzadlıqRadiosu” və “Amerikanın Səsi” ilə bağlı verilən qərara Bakıdan ilginclik reaksiyalar

ABŞ hökuməti tərəfindən maliyyələşdirilən “Amerikanın Səsi” (VOA) 83 illik fəaliyyətindən sonra tamamilə bağlanıb. Bu barədə qurumun direktoru Maykl Abramoviç məlumat verib. ““Amerikanın Səsi”nin 1300-dən çox jurnalisti, prodüseri və texniki heyəti inzibati məzuniyyətə göndərilib. Mən də onların içindəyəm. Bu tarixi media platformasının susması məni dərinləndirir”, - Abramoviçin bəyanatında bildirilir.

Məsələ ABŞ Prezidenti Donald Trampın daha əvvəl verdiyi qərarla bağlıdır. O, ABŞ Qlobal Media Agentliyinin (USAGM) işçi heyətinin ixtisara salınmasını tapşırırmışdı. Həmin agentlik 49 dildə yayımlanan beş böyük media korporasiyasına, o cümlədən “Azad Avropa/Azadlıq Radiosu” və “Amerikanın Səsi”nə nəzarət edirdi. Bundan əlavə, “Azad Avropa/Azadlıq Radiosu”nun maliyyələşdirilməsini təmin edən qrantın da dayandırıldığı məlum olub, baxmayaraq ki, ABŞ Konqresi bu vəsaiti təsdiqləmişdi.

Bu qərar ABŞ mediasında böyük rezonans doğurub və media azadlığı ilə bağlı ciddi narahatlıqlar yaradıb.

Maraqlıdır, görəsən, niyə Qərbdə mediaya dövlət yardımı söz azadlığına dəstək sayılır, hansısa qeyri-Qərb ölkəsində isə medianın müstəqilliyinə müdaxilə? Azərbaycan üçün əhəmiyyəti nədir?

Millət vəkili Elçin Mirzəbəyli “Yeni Müsavat”a bildirib ki, Qlobal Media Agentliyi ayrı-ayrı ölkələrdə təsir agenti missiyasını həyata keçirib: “Bunu faktiki olaraq hər kəs bilir. Qlobal Mediaya administrasiya, departament və ayrı-ayrı dövlət fondları tərəfindən verilən dəstəyi, maliyyələşməni söz azadlığına dəstək hesab edirlər. Lakin Azərbaycanda eyni yanaşma tərzini sərgiləyəndə bu hökumətin medianın işinə müdaxiləsi kimi qələmə verirlər. Dünyanın hər yerində, o cümlədən Qərb ölkələrində mediaya dövlət dəstək, maliyyə yardımının miqyası o qədər böyükdür ki, bunu Azərbaycan və ya digər qonşu ölkələrlə müqayisə etmək mümkün deyil. Eyni ya-

naşmanı qardaş Türkiyəyə aid etmək olar. Buna görə də düşünürəm ki, belə yanaşma əslində Qərbin hazırladığı təzislər əsasında həyata keçirilən missiya olub. SSRİ dağıldandan sonra postsovet məkanına demokratiyanın ixracı adı altında Qərbin maraqlarının axını prosesi gedirdi. O cümlədən ailə dəyərlərinin gözəndən salınması, yenidən müstəqillik qazanmış ölkələrin milli şüurunun oyanmasına yol verilməsi kimi proseslər gedirdi. İndi artıq bu mexanizim effektivliyini itirdiyi və ənənəvi beynəlxalq münasibətlər sisteminə faktiki olaraq sıradan çıxdığı üçün Tramp tərəfindən əhə-

miyyətsiz təsisatların maliyyələşməsi uyğun görülür. Çünki onun əlində artıq başqa alətlər var. Söhbət burada X platforması və digər sosial şəbəkələrdən gedir. Həmin o effektiv vasitələr daha çox işə yaradıqları üçün Qlobal Media Agentliyi sıradan çıxdı. Amma bu o demək deyil ki, belə yanaşma tərzini bütövlükdə kollektiv Qərb adlandırdığımız ölkələr tərəfindən ümumən qəbul olunur, hətta də fəaliyyətini davam etdirən resurslar var. Onları Almaniya, Fransa maliyyələşdirir”.

Mətbuat Şurası İdarə Heyətinin üzvü Müşfiq Ələsgərli qəzetə açıqlamasında bildirib

ki, maliyyəsi kəsilmə təsisatlar başqaları üçün elan etdikləri beynəlxalq standartları kobud şəkildə pozublar: “İndiyə qədər deyirdilər ki, medianın fəaliyyəti müstəqil olmalıdır. Gəlirləri reklamdan formalaşmalıdır və dövlətlə hər hansısa bir formada kontaktı olmamalıdır. Biz həmin vaxtlar onların hərəkətində ikili standartların olduğunu görürdük. Maliyyəsi kəsilmə media qurumları yeri gələndə dövlətlə çox gözəl əməkdaşlıq edirdi və onun təbliğat-təşviqat məşinına çevrilirdi. Biz onların departamentdən maliyyə vəsaitləri aldığını deyirdik. İndiki proseslər bu media orqanlarının bütün fəaliyyətini çıpaqlığı ilə aqib göstərir. Media dövlətdən vəsait almamalıdır deyənlərin özlərinin dövlətdən maliyyələşdiyi aydın oldu. Doğrudur dünyanın hər yerində mediaya dəstək vermək üçün maliyyə ayrılır, qrantlar verilir. Lakin Qərb mediası kimi bunu inkar etmirlər.

Azərbaycana qarşı isə xüsusi qərəz var idi. Mediaya dövlət dəstəyini azadlığa müdaxilə kimi qəbul edirdilər. İndiyə qədər Avropa media qurumları və Avropa media nəzəriyyəçiləri həmişə deyirdilər ki, media qurumu təbliğat və təşviqatla məşğul olmamalıdır. Bu işlə məşğul olanları media subyekti kimi qəbul etmirdilər. İndi isə Tramp administrasiyası qarşısında özlərinə bəraət qazandırmaq üçün deyirlər ki, ABŞ-in xaricdə təbliğatını aparıblar. Bu təbliğatdan İrana, Ru-

siyaya və Çinə qarşı istifadə edilib. “AzadlıqRadiosu”nun prezidenti Stiven Kapus deyir ki, maliyyələrinin kəsilməsi indiyə qədər İrana, Çinə və Rusiyaya qarşı apardıqları təbliğatın iflası deməkdir. Beləliklə, o, etiraz edir ki, ABŞ siyasətinin təbliğat və təşviqatı ilə məşğul olublar. Halbuki indiyə qədər deyirdilər ki, media bu işlərlə məşğul olmamalıdır, obyektiv olmalı və həqiqəti deməlidir. Trampın həm USAID, həm də Qlobal Media Agentliyi ilə bağlı verdiyi qərarlar qeyd olunan təsisatların beynəlxalq standartları heçə sayması ilə bağlıdır. Tramp onların fəaliyyətini dünya qarşısında ifşa etdi”.

Millət vəkili Ceyhun Məmmədov deyir ki, ABŞ-da baş verən hadisələr göstərir ki, uzun illər öncə Azərbaycan doğru qərar qəbul edib: “Bu radioların əsas hədəfi pozuculuq, digər dövlətlərin daxili işinə qarışmaq idi. Biz bu cür fəaliyyətlərin şahidi olduq. Belə fəaliyyətləri insan hüquqlarının qorunması, demokratiya adı altında etməyə çalışırdılar. Bu da Azərbaycan hakimiyyətinin haqlı narazılığına səbəb olurdu. Dəfələrlə bu, ABŞ rəsmiləri ilə müzakirə edilmişdi, lakin heç bir tədbir görülməmişdi. Bu günə kimi də Ermənistan dəstək, Azərbaycana qarşı təhdid münasibətinin şahidi oludq. Trampın qərarı Azərbaycanın nə dərəcədə haqlı olduğunu göstərdi”.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

ABŞ Prezidenti Donald Tramp Yəməndəki husilərə qarşı hərbi əməliyyatlara başlamaq əmrini verib. O, husilərin ABŞ gəmilərinə hücumlarını və bölgədəki dəniz ticarətinə mənfi təsirlərini əsas götürərək, ABŞ ordusuna husilərə qarşı qətiyyətli və güclü hərbi əməliyyatlara başlamağı tapşırıb. Tramp İran administrasiyasına da çağırış edib. O bildirib ki, əgər İran ABŞ-ı təhdid etsə, bunun bədəli ağır olacaq.

ABŞ-ın maliyyə naziri Skott Bessent isə deyib ki, Yəməndə husilərə qarşı əməliyyat Tramp administrasiyasının İrana maksimum təzyiq göstərmək strategiyasının başlanğıcıdır. "Bu, güclü bir siqnalıdır və əvvəlki administrasiyanın siyasətindən radikal şəkildə fərqlənir. Husilər və İran başa düşməlidir ki, bu, yalnız başlanğıcıdır. Biz global ticarəti yavaşladan və inflyasiya təzyiqlərini artırın naviqasiya azadlığı tıxanmasına imkan verməyəcəyik. İki həftə əvvəl Tramp İrana qarşı "maksimum təzyiq" strategiyasını elan etdi", - deyərək bildirib.

Bu nədir, İrana hücum ərəfəsində "baş məşq"? Azərbaycana yaxın-uzaq hansı təsirləri ola bilər?

Siyasi Şərhçi Heydər Oğuz "Yeni Müsavat"a deyib ki, əslində İrana qarşı hərbi əməliyyatlar 2023-cü ilin 7 oktyabrından başlayıb: "Məlum olduğu kimi, həmin gün HƏMAS öz müttəvazi dəstəsi ilə İsrailə qarşı hücumu keçdi və Təl-Əvivə uzun illərdən bəri gözlədiyi mühüm əsası verdi - HƏMAS-ı tamamilə bitirmək imkanını. Amma İsrail təkcə HƏMAS-la qalmayacaq, özünün mövcudluğu üçün ekzistensial təhdid olaraq gördüyü İranı da "budayaraq" zəiflədəcəkdi. Təsədüfi deyil ki, HƏMAS-dan sonra İranın

Yaxın Şərqdə ən qüdrətli "proksi"si olan "Hizbullah"a qarşı hərbi əməliyyatlar başladı. Təəccüblüdür ki, "Hizbullah" İsrail qarşısında ciddi müqavimət göstərə bilmədi və qısa zaman ərzində keçirilən müəmmali əməliyyatlar nəticəsində tarix səhnəsindən silindi. Sözsüz ki, "Hizbullah"a qarşı əməliyyatlar başa çatdıqdan sonra sıra Yəməndəki husilərinə gəlməli idi və gəldi. Böyük ehtimalla, bu proses də uğurla tamamlanacaq və növbə İraqdakı Həşdi-Şabi qüvvələrinə gələcək. İranın Yaxın Şərqdə bütün qol-qanadı kəsildikdən sonra onun özü ilə hesablaşmalar başlaya bilər".

Bununla belə, Heydər Oğuzun fikrincə, İranın özü ilə hesablaşmaya ehtiyac belə qalmaya bilər: "Çünki görünən budur ki, İran öz proksi dəstələrini könnüllü şəkildə İsrailə və ABŞ-a qurban verir. Biz bunun ilk təzahürünü HƏMAS-ın mərhum lideri İsmayıl Haniyə sui-qəsdində gördük. Bilirsiniz ki, İsmayıl Haniyə İranın ən qorunacaq yeri sayılan Prezident sarayını kompleksinə aid mehmanxanada öldürüldü. Bəzi müşahidəçilərin fikrincə, onun yeri İsrailə dəqiq verilməsəydi, MOSSAD-ın bu adamı öldürməsi mümkün olmayacaqdı. Yeri gəlmişkən, İranın sabiq prezidenti İbrahim

İranın mühasirəsi daralır - ABŞ husiləri ram etsə...

"Tehranın Yaxın Şərqdə bütün qol-qanadı kəsildikdən sonra onun özü ilə hesablaşmalar başlaya bilər" - analitik

Reisi sui-qəsdə də bəzi konspiroloji nəzəriyyələri ağla gətirir".

Siyasi şərhçinin fikrincə, məlum iddianın ən əsaslı dəlili "peycer partlayışları"dır: "Sırr deyil ki, "Hizbullah"a qarşı əməliyyatlar başlamamışdan əvvəl bu təşkilatın rabitə vasitələri sayılan peycerlər partladı, nəticədə minlərlə "Hizbullah" lideri müxtəlif xəsarətlər aldı. Sonradan məlum oldu ki, içərisində gizli bomba daşıyan bu peycerlər İran tərəfindən alınıb, "Hizbullah"a göndərilib. Belə çıxır ki, onların içərisinə partlayıcıların yerləşdirilmə-

sində İranın da hansısa formada barmağı vardı. Bütün bu həqiqətlər istər-istəməz İranın artıq öz proksi dəstələrini qurban verdiyinə dair mülahizələri gücləndirir. Əgər bu iddialar doğrudursa, İranın himayəsi ilə varlığını qoruyan husilərin də məhvinə də çətin olmayacağından xəbər verir".

H.Oğuz hesab edir ki, İsrail və ABŞ-ın İrana qarşı şərti olaraq "Aktopotun qollarını kəsmək" adlandırdığımız əməliyyatlarının İranın mərhum prezidenti İbrahim Reisi sui-qəsdindən sonra daha da sürətlənməsi təsadüfi görünür: "Bilirsiniz ki,

İbrahim Reisi İran siyasi elitasının ən radikal qanadına mənsub idi. Onun sui-qəsdlə ortadan qaldırılması və yerinə Azərbaycan əsilli Məsud Pezeşkianın gətirilməsi əslində bir dövrün qapanıb, yeni dövrün açılması anlamına gəlir. Məhz bu hakimiyyət dəyişikliyindən sonra İran "aktopotu"nun digər qanadlarının kəsilməsi (xüsusilə "Hizbullah" lideri Nəsrullahın və ardıcıllarının öldürülməsi) və İran qoşunlarının Suriyadan çıxarılması kimi hadisələr baş verdi. İndi isə "İran aktopotu"nun Yəməndə qolu kəsilir. Yəqin ki, o, sonuncu qolu olan İraq həşdi-şabilə-

rini də hərərac bazarına çıxardıqdan sonra məcburi islahatlara gedəcək. Əgər bu gözlənti özünü doğrultmasa, o zaman İranın daxili qüvvələri aktivləşdiriləcək. İran azərbaycanlılarına ehtiyac da məhz bu mərhələdə ortaya çıxacaq".

H.Oğuzun fikrincə, İran azərbaycanlıları məsələsi bu ölkəyə qarşı mübarizədə ABŞ-ın istinad etdiyi və ya nəzərə aldığı başlıca faktorlardan olub: "Hələ 2012-ci ildə ABŞ-da keçirilən Qlobal Təhlükəlilik-2012 Forumunda da bu məsələ müzakirə olunmuşdu. Həmin konfransda çıxış edən dünyaca ünlü strateq Zbiqnev Bjezinski İrana qarşı "planlaşdırılmamış" hücumun hər şeydən öncə, "qonşu regionlara dağıntılar gətirəcəyini" vurğulamışdı. O demişdi ki, "İrana yaxşı düşünülməmiş hücum Azərbaycanda Qərbin enerji maraqlarını böyük zərbə altına qoya bilər". Strateq həmçinin etiraf etmişdi ki, İrana qarşı ən güclü silah bu ölkədə yaşayan Azərbaycan türkləridir. Amma təəssüf ki, onlar hələ bu mübarizəyə hazır deyillər.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Nəhayət ki, proses yekunlaşdı və sülh sazişinin bütün mətni razılaşdırıldı: bəli, ötən həftə Bakı ilə İrəvan arasında imzalanacaq saziş haqda belə deyildi və məlum oldu ki, bu vaxta qədər mübahisələrə və müzakirələrə səbəb olan iki maddə də razılaşdırılıb.

Hüseynbala SƏLİMOV

İndi qalır onu imzalamaq. Amma bu da heç də asan bir məsələ deyil, çünki sazişin nə vaxt və harada imzalanacağı haqda bir kəlmə deyilmir.

Hətta bu da ən əsas məsələ deyil. Ən çox sual doğuran budur ki, saziş Ermənistan Konstitusiyasına düzəlişlər ediləndən sonra imzalanacaq, yoxsa bunu əvvəl də etmək mümkündür?

Sual hələ açıq qalır. Ermənistanda yeni konstitusiya layihəsi üzərində ciddi iş getdiyi və hətta onun da mətninin demək olar ki, artıq hazır ol-

Saziş hazırdır, bəs siyasətçilər necə?

duğu deyilsə də, rəsmi Bakı hələ götür-qoy edir, tələsmir, çünki ona gələcək sülh sazişi ilə bağlı ciddi təminatlar lazımdır. Bunlar olacaqmı? Rəsmi İrəvan bu təminatları verə biləcəkmi?

Doğrusu, bizə elə gəlir ki, Paşinyan dayanmır, prosesi yaxınlaşdırmaq və sürətləndirmək, maneələri aradan qaldırmaq, ölkəsinin regional siyasətini dəyişmək üçün nə sə etməyə çalışır. Amma Paşinyan nə qədər hakimiyyətdə olacaq? Sazişin imzalanması üçün beynəlxalq fon necə görünür, o, bunun üçün əlverişlidirmi?..

Düşünürük ki, indiki durumda, məsələ, qonşu

qaydaya çevrilir; ABŞ Qrenlandiyaya və ya Kanadaya iddia edir! Bütün bunlar Moskvanın geosiyasi planları üçün münbit bir zəmin yaratmırmı?

Məsələ də bundadır ki, yaradır. Odur ki, Kreml Bakı ilə İrəvan arasında sülh sazişinin imzalanmasını istəsə də bunu müəyyən şərtlər daxilində edir; məsələ, saziş Rusiyada imzalsın və prosesdə Kreml üçün də bir "tutacaq" olsun...

O ki qaldı ABŞ-a, bu ölkənin yeni hökumətini Cənubi Qafqaz "on birinci barmaq" qədər maraqlandırır. Ukraynada böyük güzəştlərə hazır olan Vaşinqtonun Cənubi

tanımağa daha meyilli görünür, nəinki "yorğanı" Rusiyanın üstündən çəkməyə!

Bu adamlar, təkrar-təkrar deyirik ki, beynəlxalq hüququn əsaslarını sarsıtmağa, dünyanı az qala, xaosla sürükləməyə cəhdlər edirlər və bütün bunlar "siyasətə iqtisadi yanaşma, siyasətə biznes təkəkkürü" kimi təqdim olunur! Dəfələrlə yazmışıq ki, indiyədək ABŞ prezidentlərinin heç biri biznesdən tamamilə uzaq insanlar olmayıb, çünki bu ölkədə böyük siyasət həmişə bahalı məşğuliyyət olub, ona görə prezidentlərin və ya prezidentliyə namizədlərin böyük kapitala və biznesə çıxı-

şılı olub. Amma heç vaxt heç kimin ağına gəlməyib ki, siyasəti tamam biznesə, xüsusən də indiki kimi "alverə" çevrirsən...

Demək olar ki, Cənubi

miyyətə vidalaşmalı olacaq. İkincisi, hazırda Avropa İttifaqı daha çox Almaniya və Fransa deməkdir. Ukraynanın yükünü çəkməli olacaq ölkələrdən biri də Fransadır

və Fransa olacaq. Ona görə də çox istəsə də o, erməni revanşistlərinə ciddi dəstək verə bilməyəcək.

Elə bu səbəbdən də Azərbaycanla sülh məsələsi Ermənistanda daha çox daxili faktorlardan asılı olacaq. Kriminal siyasi klan, o cümlədən də kilsə işləri qarışdırmasa, bu məsələ həllini tapacaq - ya bu il, ya növbəti il! Əsas odur Ermənistanda indiki siyasət və hakimiyyət konfigurasiyası dəyişməsin, Nikol və komandası hakimiyyətdə qalsın, çünki bu adamlar bir az könnüllüsə olsa da realist olmağa, realılıqları nəzərə almağa çalışır...

İşçiləri müqaviləsiz işlədən şirkət cərimələndi

“Elay İnşaat” MMC tərəfindən işçilərin əmək hüquqlarının pozulması faktı ilə bağlı Bakı şəhəri, Nəsimi Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılıb. Bu barədə Modern.az-a Nəsimi Rayon Prokurorluğundan məlumat verilib. Bildirilib ki, araşdırma zamanı qeyd olunan hüquqi şəxs tərəfindən əmək qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada əmək müqaviləsi hüquqi qüvvəyə minmədən (bağlanmadan) iki nəfərin Nəsimi rayonu ərazisində müvafiq işlərin yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi müəyyən edilib.

Faktla bağlı Nəsimi Rayon Prokurorluğunda Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 192.1-ci (əmək müqaviləsi (kontraktı) hüquqi qüvvəyə minmədən işəgötürən tərəfindən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi) maddəsi ilə inzibati xəta haqqında iş üzrə icraat başlanaraq baxılması üçün aidiyyəti üzrə Suraxanı Rayon Məhkəməsinə göndərilib, məhkəmənin qərarı ilə hüquqi şəxs 20.000 manat məbləğində inzibati cərimə edilib. Eyni zamanda cəmiyyətin direktoru İmanov Elçin Yaşub oğlu barəsində həmin məhkəmənin eyni maddəsilə inzibati xəta haqqında iş üzrə icraat başlanaraq baxılması üçün aidiyyəti üzrə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidmətinə göndərilib və vəzifəli şəxs müvafiq qərarla 3.000 manat məbləğində cərimə edilib.

Bakıda oğurluq edənlər saxlanıldı

Paytaxtın Səbəylə rayonunda evlərin birinin qarşısından 1880 manatlıq velosipedin oğurlanması barədə polisə məlumat daxil olub. Bu barədə DİN-in mətbuat xidməti məlumat yayıb. Bildirilib ki, polis əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə tələmədə şübhəli bilinən Ə.Həsənov müəyyən olunaraq saxlanılıb.

Rayon ərazisində iki nəfərdən oğurluq edilməsi və nəticədə zərərçəkənlərə ümumilikdə 800 manat ziyan dəyməsi barədə polisə daxil olan məlumat əsasında keçirilən tədbirlərlə əməli törətməkdə şübhəli bilinən A.Muradov və əvvəllər məhkum olunmuş 34 yaşlı V.Rzayev müəyyən edilərək saxlanılıblar.

Nəsimi rayonunda isə köşkdən 1114 manat dəyərində bütün məmulatı oğurlamaqda şübhəli bilinən 21 yaşlı B.Səməndərov, 19 yaşlı E.Sadiqzadə və 18 yaşlı B.Cəbrayılzadə polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb. Faktlarla bağlı araşdırma aparılır.

Fevralın 27-də paytaxtdakı özəl klinikalardan birində (Etalon Hospital) liposaksiya (mədə kiçiltmə) əməliyyatı etdirən 34 yaşlı qadın martın 15-də ölüb. Hadisə Sumqayıtda baş verib. 18-ci məhəllə sakini 1991-ci il təvəllüdlü Mirzəyeva Pərvanə Afəddin qızının halı pisləşərək öz evində dünyasını dəyişib. Mərhumun ailəsinin iddiasına görə, P. Mirzəyeva əməliyyat səbəbindən vəfat edib. Faktla bağlı Sumqayıt Şəhər Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Qeyd edək ki, bu, Azərbaycanda ilk belə fakt deyil. 2019-cu ildə Azərbaycan Tibb Universitetinin müəllimi, 65 yaşlı həkim-pediatr Sədaqət Şahsuvarova və Elmi-Tədqiqat Ağciyər Xəstəlikləri İnstitutunun əməkdaşı, ginekoloq Sona Gürgün Vəliyeva liposaksiya əməliyyatlarından sonra dünyalarını dəyişmişdilər. Bu hadisə aji-

otaja səbəb olmuşdu. 2024-cü ildə 29 yaşlı Aybəniz Almuradova “Reo-Med” klinikasında liposaksiya əməliyyatı zamanı komaya düşərək vəfat etmişdi. Onun ailəsi əməliyyatı həyata keçirən həkimin kifayət qədər təcrübəyə malik olmadığını iddia etmişdi. Mütəxəssislər vurulardan sonra dünyalarını dəyişmişdilər. Bu hadisə aji-

Plastik əməliyyat daha bir can aldı - yenə mədə kiçiltmə...

İnsanlar həyatlarını risk altına atmağa davam edirlər; çəki atmağın təhlükəsiz yolu yoxdurmu? - Həkimlərdən çağırış

təcrübəyə malik həkimlər həyata keçirməlidir. Eyni zamanda əməliyyatın keçirilməsi klinikanın lisenziyalı olması və müvafiq avadanlıqlarla təchiz edilməsi vacibdir. Pasiyentlər əməliyyatdan əvvəl həkimin təcrübəsini və klinikanın şəraitini diqqətlə araşdırmalıdır.

Bəzi ekspertlər deyir ki, liposaksiya əməliyyatı zamanı yaranan piy və ağciyər emboliyası xəstənin həyatına son qoya bilər. Əslində sadalanan bu problemlər daha köhnə model aparatlarla edilən əməliyyatlarda müşahidə edilir. Bu zaman aparat piy toxumasını zədələyir, qan dövranını pozur, piy parçası qan damarlarına düşərək tənəffüs yollarını tutur, xəstənin vəfat etməsinə gətirib çıxarır. Lakin son model liposaksiya aparatları təhlükəsiz hesab edilir. Çünki bu aparatlar sensorlarla təchiz olunub. Əməliyyat zamanı aparatın ucu yalnız piy toxumasına toxunduqda işləyir. Damar, əzələ, sümük və digər toxumaya çatdıqda, aparat sönmür, yeni fəaliyyətini dayandırır. Bu isə əməliyyat zamanı yaranan bütün riskləri aradan qaldırır, həkimin səhv etməsinin də qarşısını alır. Son model liposaksiya aparatı ilə edilən əməliyyat zamanı ölüm riski demək olar ki, sıfıra enir.

Həqiqətən də əməliyyatların uğursuz olmasının səbəbi aparatlarla bağlıdır, yoxsa

bunlar bəhanədir? Nədən insanlar öz həyatlarını risk altına atmağa davam edirlər? Çəki atmağın təhlükəsiz yolu yoxdurmu?

Tanınmış həkim diyetoloq, diyetlə bağlı kitabların müəllifi, uzun ömürlük üzrə ekspert Leyla Zülfüqarlı mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a fikirlərini bölüşüb:

“Bu ilk deyil, dəfələrlə belə hadisələr olub. Hər dəfə də deyirik, arıqlamağın ən sağlam yolu tibbi səbəbi, insanı kökəldən səbəbi bilərək müalicə aparmaqdır. İnsanlar onları kökəldən səbəbi bilməyəndə belə neqativ hadisələr baş verir. Liposaksiya əməliyyatı zamanı hansı fəsadlar baş verir? Autoimmun tiroiditi olan insanlarda əməliyyatdan sonra problemin üzərinə daha çox problem gəlir. Misal üçün, belə pasiyentlərlə çox rastlaşırıq. Əməliyyat keçiriblər və çox böyük ödəm alaraq geri dönböblər. Təbii ki, bu əməliyyatdan sonra ödəmin olması qaçılmazdır. Bəzi insanlar bu dönmə ağır keçirir. Çox sayda pasiyentim olub ki, 6-10 kiloqrama kimi arıqlamaq üçün liposaksiya etdirir. Nəticədə isə daha böyük ödəm olur, daha çox kilo qazanır. Bundan sonra psixoloji durumunda da problemlər yaranır. Bu xəstələri əməliyyat sonrası müayinə etdikdə özlərinə də bildirirəm ki, onlara əslində əməliyyat əks göstəriş olub.

Cərrahların əməliyyat edərkən klassik bir “Check-up” paketi var ki, təəssüf, orada sadəcə 2-3 kimyəvi analiz yoxlanılır. Heç bir hormonal statusdan xəbəri olmadan pasiyentləri əməliyyata götürürlər. Acı nəticələr də bu zaman yaranır”.

Həkim qeyd edib ki, insanlar sağlam arıqlama dedikdə, onu kökəldən faktor bilməlidirlər: “Əgər hansısa mütəxəssis qısa müddətdə ona “İştahanı kəsəcəyəm, arıqlayacaqsan” və sairə bu kimi vədlər verirsə, inanmamalıdır. İnsanlar yeyərək və biokimyəvi proseslərini düzəldərək arıqlamalıdır. Əgər orada yağ toxuması əmələ gəlməyə başlayırsa, maddələr mübadiləsi pozulur. Bunu düzəltmədən hansısa zahiri görünüşdə dəyişiklik etmək, bədən şəkilləndirmək, dəri ətrafında gözə görünən yağları lokal olaraq yığmaq effekt verməyəcək. Burada daxildən aparılan müalicədən söhbət gedə bilməz. Bir məsələni də qeyd etməliyəm. O qədər qeyri-peşəkarlar yanlış diyetalar yazdılar ki, insanlar düşünür ki, çörək yeməsələr, şəkər yeməsələr arıqlayacaqlar. Halbuki məsələ tamamilə başqadır və çox ciddidir. Məsələn, mən bir insana diyetə yazanda 1-2 saat vaxtım gedi. Su elektrolid mübadiləsi, hətta ağır proses olan zülal mübadiləsini belə hesablayı-

raq. Burada riyazi hesablamaları aparırıq”.

Plastik və estetik cərrahiyyə üzrə mütəxəssis, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Mirsaleh Abdullayev mediaya açıqlamasında deyib ki, liposaksiya əməliyyatı ilə bağlı yanlış təsəvvürlər var: “Liposaksiya əməliyyatı çəki salmaq və ya arıqlatmaq əməliyyatı deyil. Bu əməliyyat yalnız müxtəlif nahiyələrdə dərialtı piy hesabına pozulmuş formanı düzəltmək üçündür. Liposaksiya əməliyyatından normal bədən quruluşuna və çəkiyə malik olan müxtəlif nahiyələrdə dərialtı yağ təbəqəsinin yaratdığı naharlılığın düzəldilməsi üçün istifadə olunur. Bir çox yanaşı xəstəlikləri olan şəxslər sözügedən plastik əməliyyatı etdirə bilməzlər. Bunlara əsas olaraq hormonal və orqan çatışmazlıqları müşahidə olunan xəstələr aiddir. Ümumiyyətlə isə bütün əməliyyatlarda olduğu kimi liposaksiyadan öncə də “Check-up” paketi olunmalı və narkoz həkimini xəstəni dəyərləndirməlidir. Müayinələrə əsasən, qanın ümumi təhlili, qanda şəkər, laxtalanma, infeksiyaların yoxlanılması, ağciyərlərin rentgen müayinəsi, ürəyin elektrokardiografiyası (EKQ) aiddir. Sözügedən yoxlanmalardan sonra lazım olarsa, bəzi müayinələr də edilə bilər”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Bu gün ölkəmizdə İlaxır çərşənbə - Novruz bayramından öncə qeyd edilən çərşənbələrin sonuncusu, Torpaq çərşənbəsidir. Dörd çərşənbənin tamamlanması ilə Novruzun gəlişi rəsmiləşir. El arasında bu çərşənbə xüsusi ehtiramla anılır və bolluq, bərəkət, yenilənmə rəmzi kimi qəbul edilir. İnanca görə, İlaxır çərşənbədə torpaq oyanır, otlar cücərir, ağaclar tumurcuqlayır, təbiət canlanır və yeni ilin bərəkəti bu gündən başlayır.

İlaxır çərşənbənin ənənələri və ayinləri

İlaxır çərşənbə xalqımızın ən qədim və dərin mənalı bayramlarından biridir. Bu günlə bağlı müxtəlif inanclar, mərasimlər və ənənələr mövcuddur.

Belə ki, İlaxır çərşənbə adətən təsərrüfat işlərinin başlanğıcı hesab edilir. Bu gündən etibarən bağ-bostan, dirrik yerləri əkinə hazırlanır, torpaq becərilir və məhsuldarlıq üçün dualar edilir.

Evlərdə süfrəyə mütləq yaşılq nişanəsi olan səməni qoyulur. Səməni təkcə baharın deyil, həm də yeni həyatın, ümidin və yenilənmənin rəmzi sayılır. Süfrədə bolluq və bərəkətin təəcəssümü kimi müxtəlif yeməklər, şirniyyatlar və bayram nemətləri hazırlanır.

İlaxır çərşənbənin əsas rituallarından biri tonqal qa-

Bu gün İlaxır - Torpaq çərşənbəsidir!

lamaqdır. Böyük tonqal yandırılır və hər kəs - uşaqlardan böyüklərə qədər bu tonqalın üzərindən yeddi dəfə atlanaraq "Ağırlığım odda yansın, uğurlu, xeyirli il olsun" deyirlər. Bu mərasim insanın bütün pisliliklərdən və uğursuzluqlardan təmizlənməsi anlamına gəlir.

Ənənəyə görə, tonqal heç vaxt su ilə söndürülməməlidir. Tonqal özü söndəndən sonra cavan oğlan və qızlar həmin tonqalın külünü yığıb evdən kənar bir yerə, çölə atırlar. Bu o deməkdir ki, ailə üzvlərinin uğursuzluğu, pis niyyətləri və belələri külə birlikdə evdən uzaqlaşdırılır.

İlaxır çərşənbə gecəsi hər kəs öz evində olmalıdır. İnanca görə, əgər kimsə həmin gecəni başqa yerdə keçirərsə, növbəti yeddi il boyunca Novruz evindən kənarda qarşılayar. Xalqımız İlaxır çərşənbəni xüsusi təntənə ilə qeyd edir. Bayram süfrələri açılır, şirniyyatlar bişirilir, xonçalar hazırlanır.

Bayram süfrəsində 7 cür yemək və ya 7 eyni hərflə başlayan bayram təamları qoyulur

İlaxır çərşənbədə fal ənənələri

İlaxır çərşənbənin ən maraqlı adətlərindən biri fala baxmaqdır. Qədimdən bəri

insanlar bu axşam gələcəyi öyrənmək üçün müxtəlif fal üsullarından istifadə ediblər.

Qulaq falı. Xüsusilə su-baylar üçün geniş yayılmış

fal növlərindən biri qulaq falıdır. Gənc oğlan və qızlar qonşu evlərin qapısı arxasında dayanaraq ilk eşitdikləri sözə uyğun təzə ildə onları nə gözlədiyini öyrənməyə çalışırlar. Buna görə də İlaxır çərşənbə axşamı evlərdə yalnız xoş sözlər danışılması adət hesab olunur.

İlaxır çərşənbə oyunları
Bayramın əsas şənliklərindən biri müxtəlif oyunlar oynamaqdır.

Qurşaqlama. Qurşaqlama, şalsallama, baca-baca və ya nününü adlanan bu oyun İlaxır çərşənbənin əsas oyunlarından biridir. Gənclər evlərin qapısına papaq və ya torba ataraq içəri pay istəyirlər.

Təke oyunu. Cənubi Azərbaycanda məşhur olan bu oyun Novruza on gün qalmış keçirilir. Gənclər ağacdan

təke fiquru düzəldir, onu bəzəyir, boynuna zınqırov asırlar və qapı-qapı gəzir, pay yığırlar.

Yumurta döyüşdürməsi. Bu oyunda iştirakçılar bir-birlərinin yumurtasını döyüşdürürlər. Qırılan yumurta uduzur, qalib isə sonunda ən çox yumurta qazanan şəxs olur.

İlaxır çərşənbədə süfrə adətləri

Bayram süfrəsində xüsusi olaraq 7 cür yemək, 7 növ ləziz nemət və ya 7 eyni hərflə başlayan bayram təamları qoyulur. Yeddi müqəddəs rəqəm sayıldığı üçün bolluq, tamliq və harmoniyanı simvolizə edir.

Xalqımızın gözəl adət-ənənələrini özündə yaşadan İlaxır çərşənbəniz mübarək olsun!

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Məşavət"

Diqqət! İşbazlar bizi belə aldadır - oxunmayan QR kod və...

Sahibkarlar kassa qəbzi ilə hər cür kələyə əl atırlar; iqtisadçı bu halda əhalinin hansı addımlar atmalı olduğunu açıqladı

● **Ş** adamları kassa qəbzi ilə hər cür hiylələrə əl atırlar. Bu mövzunu Ayna.az günəmə gətirib. Belə ki, müştərilərə oxunmayan QR kodu olan qəbzlər verilir və bəzən onlar bank kartı ilə ödənişi qəbul etməkdən, ümumiyyətlə, imtina edirlər. Bundan başqa, nağdsız ödənişlər nağd şəkildə uçota alınır və nəticədə alıcı ilin əvvəlindən tələb olunduğu kimi 17,5% ƏDV deyil, ödədiyi dolaylı verginin cəmi 5%-ni alır.

Mağaza müdirinə edilən şikayətlərin heç bir faydası yoxdur. Hətta vergi orqanlarına müraciət etməklə də problemi həll etmək mümkün deyil. Pərakəndə satış şəbəkələri boz, pozuq çap və oxunmayan QR kodu olan kassa qəbzləri ilə maxinasıya edirlər.

Müştərilərin fikrincə, bunu əsasən iri pərakəndə satış şəbəkələri edir, kiçik pərakəndə satış məntəqələri isə ümumiyyətlə, fiskal sənəd təqdim etməkdən imtina edir.

Bəzi yeniliklər də var: bu yaxınlarda qəbz oxutmaq istəyərkən müştərilər işləməyən server haqqında mesaj alırlar. Bu alıcıların alış məbləğində ödədiyi pulun bir hissəsini geri qaytara bilməməsi hüquqlarının kobud şəkildə pozulmasıdır. Belə hallarla

qarşılaşan vətəndaşlara 195-ə - "Qaynar xətt"ə zəng edərək ticarət mərkəzlərindən şikayət etmək məsləhət görülür.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Mərkəzi Bankının illik "Rəqəmsal Ödənişlər İcmalı"nda verilən məlumata əsasən, 2025-ci il yanvarın 1-nə dövrüdə olan ödəniş kartlarının sayı 19,9 milyon ədəd təşkil edib, virtual kartlar istisna olmaqla ödəniş kartlarının 80 faizi təməssiz ödənişləri dəstəkləyib.

Bildirilib ki, 2023-cü ilə müqayisədə ödəniş kartlarının sayı 17,6 faiz, o cümlədən təməssiz kartların sayı 23,5

faiz artıb. Emissiya edilən ödəniş kartlarının 89 faizini (17,6 milyon ədəd) debet kartlar, 11 faizini (2,3 milyon ədəd) isə kredit kartları təşkil edib. Eyni zamanda virtual kartların sayı 22,8 faiz artaraq 1,9 milyon ədədə çatıb.

Dövrüdə olan ödəniş kartlarının 9 faizini məhz virtual kartlar təşkil edib. 2024-cü il ərzində ölkə daxilində ödəniş kartları ilə aparılmış əməliyyatların ümumi həcmi 2023-cü ilə müqayisədə 39 faiz artaraq 122,9 milyard manat, o cümlədən nağdsız ödənişlərin həcmi 61 faiz artaraq 78,9 milyard manat olub.

Ölkədə ödəniş kartları ilə aparılan nağdsız ödənişlərin böyük hissəsi elektron ticarət əməliyyatlarının payına düşüb. 2024-cü il ərzində elektron ticarət əməliyyatlarının sayı 2023-cü ilə müqayisədə 83 faiz artaraq 1,003.4 milyon ədəd, həcmi isə 70 faiz artaraq 66,5 milyard manat olub. Təsərrüfat subyektlərində 2024-cü il ərzində POS-terminallar vasitəsilə aparılan nağdsız əməliyyatların sayı 2023-cü il ilə müqayisədə 49,3 faiz artaraq 621,9 milyon ədəd, həcmi isə 25,4 faiz artaraq 12,3 milyard manat olub. O cümlədən 2024-cü il ərzində POS-ter-

minallarla aparılan təməssiz ödənişlərin sayı 2023-cü il ilə müqayisədə 49,6 faiz artaraq 599,8 milyon ədəd, həcmi isə 29,1 faiz artaraq 11,5 milyard manat olub.

Aparılan təhlillər nəticəsində məlum olub ki, təsərrüfat subyektlərində quraşdırılan POS-terminalların sayının 1 faiz artması token əməliyyatlarının həcmi 3,9 faiz artmasına təsir göstərir.

İqtisadçı Rəşad Həsənov "Yeni Məşavət"ə bildirdi ki, sadalanan hallarla əlaqədar olaraq qanunvericilik konkret çərçivələr müəyyən edib. İqtisadçının sözlərinə görə, bu çərçivələr əsasən faaliyyət göstər-məmək bütün biznes subyektləri üçün məsuliyyət yaradır: "Ödənişin qeyri-formal qəbul edilməsi, qəbzlərin standartlara uyğun tərtib edilməməsi, qəbzlərin müştəriyə təqdim edilməməsi, ödənişin karta qəbul edilməsindən yayınmaq pərakəndə ticarət müəssisələri daxil olmaqla, hər kəs üçün məsuliyyət yaradır. Qanunvericilikdə bu məsuliyyətin çərçivələri, sanksiyaların məbləği aydın əks olunub. Buna baxmayaraq, bu günə qədər bu istiqamətdə atılmış addımlar müəyyən qədər fayda versə də, çatışmazlıqlar qalmaqdadır. Nəticədə müştərilərin hüquqları pozulur, onların mövcud mexanizmlərdən faydalanmaq imkanı məhdudlaşır. Bu da aidiyyəti orqanların nəzarət tədbirlərini artırması ilə bağlı çağırışlar formalaşdırır. Bununla yanaşı, düşünürəm ki, prosesi sadəcə nəzarəti güc-

ləndirməklə tənzimləmək olmaz. Uzunmüddətli dövrdə Azərbaycanda ənənəvi iqtisadi fəaliyyət modeli daha çox qeyri-formal sahibkarlıq əsasında qurulub. Bu vərdişlərin dəyişdirilməsi, eyni zamanda transformasiya prosesində yaranmış xərclərin təsir effektlərinin zəiflədilməsi də hökumətin diqqətdə saxlamalı olduğu məqamlardan biridir. Prosesin özü təşviqədi olmalıdır. Yaranan əlavə xərclərin optimallaşdırılması, yaxud nağdsız ödəniş infrastrukturuna bağlı yeni həllərin geniş tətbiqi, xüsusilə ucqar ərazilərdə yeni həllərin, mobil həllərin tətbiqi imkanlarının geniş tətbiqi və tətbiqi istiqamətində addımların atmasına ehtiyac var. O cümlədən müştərilərin diqqətli olması vacibdir. Müştəriləri öz hüquqlarını tələb etməyə, sahibkarlar qarşısında mövqə qoymağa çağırıraq. Bu, eyni zamanda müvafiq ticarət münasibətinin hüquqi əsaslarını, o cümlədən gələcəkdə ortaya çıxan bütün həllər üçün əsaslar yaradır. Qəbzlər, yaxud al-qı-satqının rəsmi formada həyata keçirilməsi istehlakçı hüquqlarının qorunması aspektindən də prosesin mühüm halqalarından biri sayılır. Hökumət müəyyən vərdişlərin inkişaf etməsi dövründə, növbəti 3-5 ildə insanların kütləvi şəkildə nağdsız ödənişə meyllənməsi, eyni zamanda sahibkarlıq subyektlərinin bu prosedə müqavimətinin zəiflədilməsi məqsədilə əhatəli, təşviqədi, hamar keçidi təmin etməlidir".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Məşavət"

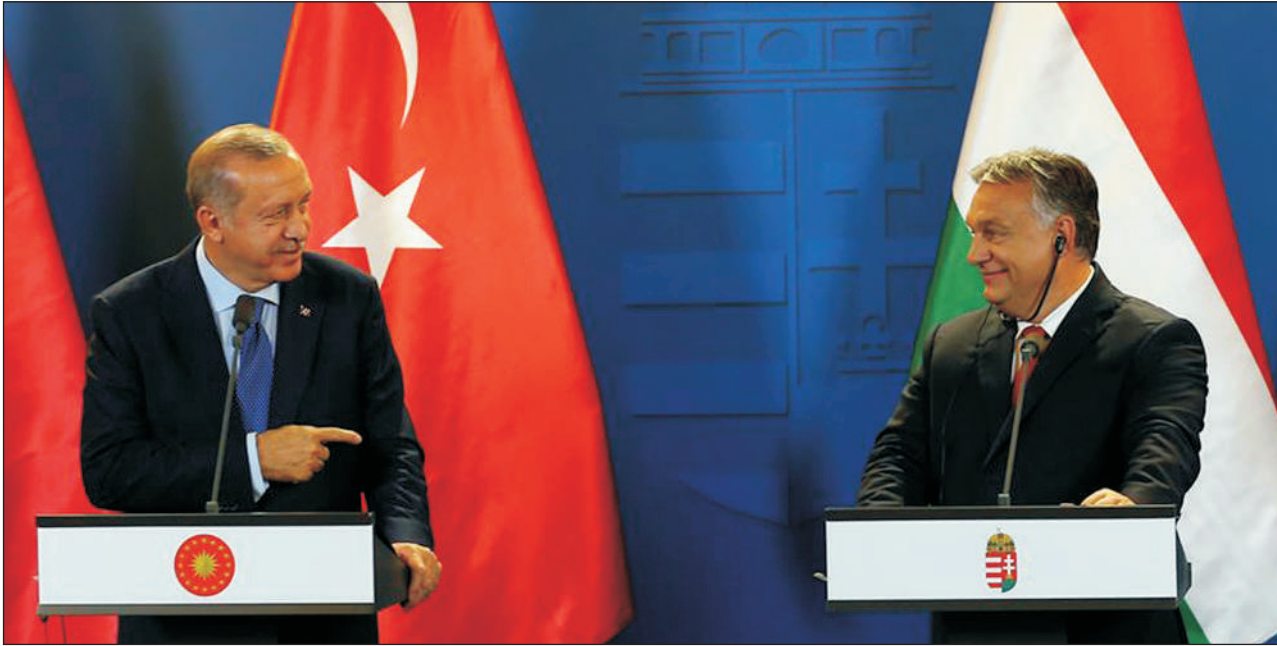
Martın 20-də Rusiyanın "Qazprombank"ına qarşı ABŞ sanksiyalarından Türkiyə və Macarıstana tətbiq olunan istisnaların müddəti bitir. "Bloomberg" agentliyi məsələ ilə tanış olan türk rəsmilərə istinadən yazır ki, Türkiyə ABŞ-dan Rusiya qazına görə ödəniş etmək üçün "Qazprombank"a qarşı sanksiyalardan azadolma müddətinin uzadılmasını xahiş edəcək. Bu məqsədlə Türkiyənin maliyyə və xəzinə naziri Mehmet Şimşək bu həftə ABŞ-ın maliyyə naziri Skott Bessentə zəng etməyi planlaşdırır.

Qeyd edək ki, ABŞ 2024-cü ilin noyabrında "Qazprombank"a qarşı sanksiyalar tətbiq edib. ABŞ Maliyyə Nazirliyinin bildirdiyi kimi, İsveçrə, Çin, Honq-Konq, Cənubi Afrika, Lüksemburq və Kiprdə qeydiyyatdan keçmiş bu kredit təşkilatı ilə əlaqəli şirkətlər də daxil olmaqla, 90-dan çox hüquqi şəxs məhdudiyyətlərə məruz qalıb. Bu, Rusiyadan qaz alan ölkələr üçün ödənişlərin icrasında böyük problemlər yaradıb. Çünki Rusiya prezidenti Vladimir Putinin 2022-ci ildə imzaladığı fərmana əsasən bütün ölkələr aldığı qazın pulunu "Qazprombank" üzərindən ödəməli idi. ABŞ-ın qərarı Rusiyadan böyük həcmdə qaz alan Türkiyə və Macarıstan üçün xüsusilə böyük problemlər yaradacaqdı. Ona görə də hər iki ölkə Vaşinqtondan istisna istədi. Dekabrda Vaşinqton Türkiyə və Macarıstan üçün istisnayı qəbul etdi və Rusiyadan alınan qaz üçün sanksiya tətbiq olunan bank vasitəsilə ödəniş etməyə icazə verdi.

"Bloomberg"ın ölkənin enerji tənzimləyicisinin məlumatlarına əsaslanan hesablamlarına görə, ötən il Türkiyənin qaz idxalının 45 faizdən çoxu Rusiyadan olub. Agentlik bildirir ki, bu tədarüklər soyuq qışda kritik idi və su elektrik enerjisi istehsalının azalacağı gözlənilirdi üçün yayda da vacib olaraq qalacaq.

Ölkənin rəsmi statistikasına əsasən Türkiyənin 2024-cü ildə təbii qaz idxalı 2 faiz artaraq 51,5 milyard kubmetr olub (2023-cü ildə 50,484 milyard kubmetr). 2024-cü ildə Türkiyə Rusiyadan həm LNG şəklində, həm də boru kəmərləri ilə 21,5 milyard kubmetr qaz idxal edib. 2023-cü ilə müqayisədə artım 2,6 faiz təşkil edib.

Hazırda "Qazprom" Türkiyəyə iki qaz kəməri vasitəsilə qaz tədarük edir: "Mavi axın" və "Türk axını". Birincisi sırf daxili Türkiyə bazarı üçün işləyir, "Türk

ABŞ Türkiyə və Macarıstana güzəşt edəcəkm...

Tramp administrasiyasının iki ölkə üçün "Qazprombank"a tətbiq olunan sanksiyalardan güzəştin müddətini uzatması da mümkün olacaq

axını"nın iki xəttindən biri daha sonra "Balkan axını" adlanan qaz kəməri ilə Al ölkələrinə gedən həcmi artırır. Macarıstan 2024-cü ildə "Türk axını" ilə təxminən 7,6 milyard kubmetr qaz alıb.

Onu da qeyd edək ki, Donald Tramp administrasiyası əvvəlki hakimiyyətin əksər qərarlarını yanlış hesab edir. Bu siyasət çərçivəsində ABŞ Maliyyə Nazirliyi, Co Bayden administrasiyası tərəfindən sanksiya tətbiq edilən Rusiya bankları ilə müəyyən əməliyyatların davam etdirilməsinə icazə verən lisenziyanın müddətini uzatmaqdan imtina edib. Müddət martın 12-də bitirdi. Artıq banklar enerji ilə bağlı iri əməliyyatlar aparmaq üçün ABŞ-nin ödəniş sistemlərinə daxil ola bilmirlər. Bunlar "Vneshekonombank", Bank Maliyyə Korporasiyası "Otkritie", "Sovcombank", "Sberbank", "VTB Bank", "Alfa-Bank", "Rosbank", "Bank Zenit", "Bank Sankt-Peterburq" və Rusiya Mərkəzi Bankıdır.

Qeyd olunur ki, ABŞ-ın bank sistemində çıxışı daha da məhdudlaşdırmaq qərarı digər ölkələrin Rusiya neftini almasını çətinləşdirir. Faktiki olaraq, heç bir Avropa ölkəsi Rusiya neftini ala bilməyəcək, digər alıcılar isə birbaşa sanksiya

hədəfi olmaq riskini nəzərə almalı olacaqlar.

Analitiklərə görə, Tramp hakimiyyəti həm də bununla Rusiyanı Ukrayna məsələsində güzəştlərə vadar etmək məqsədi daşıyır. Bu baxımdan, ABŞ-ın Türkiyə və Macarıstana güzəştin müddətini uzatmaması ehtimalı yüksək görünür. Bu baş verərsə, Türkiyə üçün ciddi nəticələri ola bilər. Doğrudur, Vladimir Putin ötən ilin dekabrında qazpunun digər banklar vasitəsilə ödənməsinə icazə verən fərman imzalayıb, lakin Rusiyanın əksər banklarının sanksiya altında olduğunu nəzərə alsaq, ödəniş üçün imkanların çox məhdud olduğunu söyləyə bilərik. Belə çətinlik Türkiyəni Rusiyadan xeyli dərəcədə asılı vəziyyətə sala bilər. Çünki bu qış Türkiyədə su elektrik stansiyalarında enerji istehsalı iki dəfə azalıb. Bu, ölkənin qaz istehlakının rekord həddə qədər artmasına səbəb olub: elektrik enerjisi tələbatını ödəmək üçün qazla işləyən elektrik stansiyalarında istehsalı artırmaq lazım gəlir.

Ona görə də bütün təbii qaz kəmərlərinin nəql imkanlarından tam istifadə olunur. O cümlədən Rusiyadan ("Qazprom"dan) və Azərbaycandan mümkün olan bütün həcmə alınır. Yalnız İrandan tədarüklər

azalıb ki, bu da əvvəllər də olduğu kimi, İranın özündə qaza tələbatın artmasının nəticəsi hesab edilir.

Mövcud boru kəmərləri ilə idxal tələbatı tam ödəyə bilmədiyi üçün Türkiyə LNG idxalını da aktiv şəkildə artırır. 2024-cü ilin iyunundan oktyabr ayına qədər ölkə məhdud həcmdə mayeləşdirilmiş təbii qaz alıb - yalnız Əlcəzairdən uzunmüddətli müqavilə əsasında. Noyabr ayından etibarən isə Amerika və digər mənbələrdən də maye qaz almağa başlayıb. Türkiyə demək olar ki, 1 milyon ton, dekabrda isə 2,3 milyon ton (ölkə tarixində mütləq rekord) LNG idxal edib.

ABŞ Energetika Nazirliyinin hesabatında Türkiyə noyabr və dekabr aylarında LNG-nin ən böyük milli alıcısı kimi göstərilir. Bura həmçinin Türkiyənin mövcud müqavilələr əsasında alaraq başqa ölkələrə reixrac etdiyi həcm də daxildir.

Ölkənin Enerji Bazarını Tənzimləmə Şurası (EPDK) noyabr və dekabr aylarında Türkiyəyə spot daşıma tədarükçüləri sırasında Rusiya (dekabrda iki tədarük), İspaniya (yenidən ixrac), Nigeriya, Ekvatorial Qvineya və Norveçin adını qeyd edib.

EPIAS milli enerji birjasının cari məlumatları göstərir ki, 2025-ci ilin yanvar və fevral aylarında Türkiyə

aşağı hidroenerji istehsalı fonunda qaz idxalını yüksək səviyyədə saxlayır. Bundan əlavə, ölkədə yeraltı anbarların qaz ehtiyatlarından fəal şəkildə istifadə olunur ki, bu da yayda onun idxalına əlavə tələbat yaradacaq. Bu şəraitdə Türkiyənin qaza olan tələbatının ödənməsi üçün ya Rusiyanın ödənişin gecikməsinə icazə verməsi, ya da Türkiyənin başqa mənbələrdən alışları artırması lazım gələcək. Bu mənbələr sırasına Türkmənistan da daxil olmaqdır. Belə ki, bu ilin fevralında BOTAŞ və Türkmənqaz 2025-ci il martın 1-dən Türkmənistan təbii qazının Türkiyəyə tədarükü ilə bağlı razılığa gəlib. Bu barədə Türkiyənin enerji və təbii sərvətlər naziri A.Bayraktar məlumat verib. 2025-ci ilin sonuna qədər Türkiyəyə 1,3 milyard kubmetr Türkmənistan qazının tədarükü planlaşdırılır. Türkmənistandan İrana, İrandan Türkiyəyə mövcud qaz kəmərləri ilə 4-5 milyard kubmetr qaz ötürə bilər. Yəni razılıq əldə olunarsa, Türkiyə bu həcmdə əlavə qaz ala bilər.

Türkiyənin qaz aldığı digər mənbə Azərbaycandır. Bu ilin yanvar-fevralında Türkiyəyə 1,9 milyard kubmetr qaz ötürülüb. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 36 faizə qədər çoxdur.

Lakin Azərbaycanın mövcud hasilat imkanları ilə bu həcmi daha da artırması mümkün deyil.

İrandan Türkiyəyə əlavə qaz ixracının reallaşması da mümkünsüz görünür, çünki Tehran müqavilə öhdəliyinə uyğun həcmi təmin edə bilmir.

Bütün bunları nəzərə alsaq, Rusiyadan qaz nəqli dayanarsa, Türkiyənin boru kəmərləri ilə əldə edə biləcəyi əlavə qaz həcmi 5-6 milyard kubmetrə güclə çatıb. Bu isə Rusiyadan idxalı dayandıqca 21 milyard kubmetrin 25 faizi civarındadır. Belə vəziyyətdə Türkiyə ya

qaz istehlakını azaltmalıdır, ya da maye qaz alışını artırmalıdır. Ankara son illərdə maye qaz terminallarının imkanlarını genişləndirməklə yanaşı, bir neçə şirkətlə maye qaz tədarükünə dair uzunmüddətli müqavilələr imzalayıb. Bu, ölkənin qaza olan tələbatının ödənməsi üçün müsbət zəmin formalaşdırır. Lakin bu qış Avropada da anbarların görünməmiş həddə qədər boşalması yay aylarında qoca qitənin daha çox qaza tələbat duyacağını göstərir. Bu tələbat bütövlükdə dünya üzrə maye qaz bazarında rəqabətin güclü olacağından xəbər verir. Bu isə qiymətlərin artmasına gətirib çıxaracaq. Qiymətlərin kəskin artımı Türkiyənin qaz idxalına çəkdiyi xərclərin iki dəfəyə yaxın çoxalması demək olar. Nəzərə almaq lazımdır ki, Türkiyə Rusiyadan qazı xeyli endirimlə əldə edir. Ucuz boru qazından bahalı maye qaza keçidə Türkiyə sənayesinin, enerji sisteminin davam gətirməsi çətin ola bilər.

Rusiyanın yaranmış şəraitdən bəhrələnmək istəyəcəyi aydın məsələdir. Hətta Moskvanın ənənəvi metoda əl ataraq, siyasi arenada istəklərinə nail olmaq üçün təbii qazdan yararlanmağa çalışacağını da rahatlıqla söyləyə bilərik.

Türkiyə və Macarıstanın qaz təminatında proseslərin yönü bu həftə baş tutacaq ABŞ-Rusiya, xüsusilə də Tramp-Putin təmaslarından çox asılıdır. Tərəflər əsas məsələlərdə razılaşma əldə edə bilsələr, Tramp administrasiyasının Türkiyə və Macarıstan üçün "Qazprombank"a tətbiq olunan sanksiyalardan güzəştin müddətini uzatması da mümkün olacaq.

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

“Bəzi hallarda “boşanma partiləri” təşkil edilir, bu hadisə təmtəraqla qeyd olunur və bu, cəmiyyətdə boşanmaları adi hala çevirmək məqsədi güdür. Bundan əlavə, televiziyalarda boşanmış qadınların dəbdəbəli həyat tərzini nümayiş etdirilir ki, bu da evli qadınlar üçün bir stimulla çevrilir və onların ailə həyatına fərqli yanaşmasına gətirib çıxarır”.

Bu sözləri sosioloq Üzeyir Şəfiyev boşanmaların artma səbəblərini şərh edərkən deyib (Axez.az).

Onun sözlərinə görə, hazırda boşanmaq üçün müraciət edənlərin 70%-dən çoxu qadındır: “Yerli seriallarda əsas qəhrəmanlar evlilik olmadan uşaq dünyaya gətirir, qeyri-rəsmi nikah və azad münasibətlər normallaşdırılır. Halbuki əvvəlki dövrlərdə cəmiyyət bu cür hallara mənfi yanaşırdı. Bu kimi təbliğatlar ailə dəyərlərinin zəifləməsinə və boşanmaların artmasına səbəb olur”.

Sosioloq ailə institutunun gücləndirilməsi üçün mediada maarifləndirici verilişlərin və sosial təşviqat kampaniyalarının aparılmasının vacibliyini qeyd edib. O bildirib ki, boşanmış insanların yalnız rahat həyat tərzinin deyil, həm də qarşılaşdıqları çətinliklərin göstərilməsi ailə münasibətlərinin qorunmasına töhfə verə bilər.

Qeyd edək ki, boşanma partisi (ing. divorce party) son illərdə dünya üzrə populyarlaşan bir fenomendir. Ənənəvi olaraq, boşanma mənfi və travmatik bir hadisə kimi qəbul edilsə də, bu yeni tendensiya boşanmanı “yeni başlanğıc” kimi qeyd etməyi təşviq edir. Mərasimin mənsəyi tam dəqiq bilinməsə də, 2000-ci illərin əvvəllərində ABŞ-da yayılmağa başladığı qeyd olunur. Xüsusilə Hollivud ulduzlarının və sosial media fenomenlərinin boşanmalarını əyləncə kimi təqdim etmələri bu konsepsiyayı populyarlaşdırıb. Boşanma partiləri ilk dəfə Las-Veqas və Los-Anceles kimi şəhərlərdə təşkil olunub və zamanla Avropa və digər ölkələrə yayılıb.

Bu tendensiya əsasən Qərb ölkələrində, xüsusilə ABŞ, Böyük Britaniya, Kanada və Avstraliyada geniş yayılıb. Son illərdə isə Türkiyə, Rusiya və hətta bəzi Asiya ölkələrində də belə tədbirlərin keçirildiyi müşahidə edilir.

Beləliklə, boşanma partisi keçmiş həyat yoldaşından ayrılmağı qeyd etmək üçün təşkil olunan sosial tədbirdir. Adətən bu tədbirlər fərdin yenidən müstəqilliyini qazanmasını, psixoloji rahatlıq tapmasını və yeni həyata başlamasını simvolizə edir.

Bu cür mərasimlərdə simvolik olaraq keçmiş həyat yoldaşına aid əşyaların yandırılması, nikah üzünün sındırılması və ya boşanma sənədinin çərçivəyə salınaraq nümayiş etdirilməsi kimi rituallər keçirilir. İştirakçılar yeni başlanğıc və azadlıq mövzusunda müxtəlif şüarlar yazılmış tortlar kəsir, hətta xüsusi geyimlər geyinir. Adətən yaxın dostlar və ailə üzvləri iştirak edir, bəzən hətta keçmiş həyat yoldaşı ilə dost qalan şəxslər də dəvət oluna

SOS! Ailə institutuna təhlükə - indi də “boşanma partisi”

Aydın Xan Əbilov: “Boşanmalara yeni yanaşma lazımdır, çünki...”

bilər.

Boşanma partilərinin populyarlaşması müxtəlif reaksiyalar doğurub. Bəzi insanlar bunu şəxsi azadlığın və psixoloji sağlamlığın təbliği kimi görür, digərləri isə ailə institutuna ciddi təhlükə kimi qiymətləndirir.

Son illərdə Azərbaycanda da bu tendensiyanın təsiri hiss olunmağa başlayıb. Xüsusilə sosial şəbəkələrdə boşanma hadisələrinin şənlik kimi qeyd edildiyi hallar müşahidə olunur. Lakin yerli adət-ənənələrə görə, boşanma hələ də ciddi və emosional bir hadisə sayıldığından bu cür tədbirlərə cəmiyyətin münasibəti birmənalı deyil.

Mövzu ilə bağlı Yeni Yazılar və Sənətçilər İctimai Birliyinin sədri, yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbilov “Yeni Müsavat”a danışıb: “Azərbaycan cəmiyyəti hər zaman yeni texnologiyalara, estetik və etik dəyişikliklərə açıq olub. Lakin iş şəxsi həyata, fərdi münasibətlərə gələndə bu yeniliklər bəzən qısqanc baxışlarla qarşılanır. Halbuki həyatın hər sahəsində olduğu kimi, ailə münasibətlərində, nikah və boşanma məsələlərində də zamanın tələblərinə uyğun dəyişikliklərə hazır olmalıyıq.

Uzun illər bir yerdə yaşayan insanlar bəzən zamanla bir-birinə dözmə bilmədiklərini anlayırlar. Bu vəziyyətdə hər

gün münaqişə etməkdənsə, “xalq nə deyər” qorxusu ilə saxta evlilikdə qalmaqdansa, sivil boşanma daha məntiqlidir. Bu, təkcə Azərbaycan üçün deyil, dünya təcrübəsində də belədir.

Müxtəlif ölkələrdə boşanmalara yanaşma fərqlidir. Qərb ölkələrində bu proses daha rahat qəbul edilsə də, bəzi Şərq ölkələrində hələ də ictimai qınaq faktoru mühüm rol oynayır. Buna baxmayaraq, nikahın pozulması dünyanın hər yerində yayılmış haldır. Son illər Azərbaycanda da boşanma halları artıb. Statistikaya görə, boşanmaların 70%-i qadınların məhkəməyə müraciəti əsasında baş verir. Əlbəttə ki, heç kim ailələrin dağılmasını istəməz, lakin bu, cəmiyyətin reallığıdır. Əgər bir ailədə münaqişələr bitmək bilmirsə, uşaqların psixologiyası pozulursa, bu evliliyin davam etməsi yalnız mənfi nəticələr verəcək”.

Aydın Xan Əbilov qeyd edib ki, boşanma partisinin ölkəmizdə də keçirilməsi ilə bağlı təklif ilk dəfə onun tərəfindən irəli sürüldü: “İlk dəfə mən Azərbaycanda boşanma mərasimlərinin təşkil olunmasını təklif etmişdim. Necə ki, nikaha daxil olarkən təmtəraqlı toylar keçirilir, eyni şəkildə boşanma da sivil qaydada, qarşılıqlı anlaşma əsasında həyata keçirilməlidir. Ər-arvad bir-birini təhqir edib,

zorakılığa əl atıb, hətta cinayətə qədər gedib çıxmaqdan sonra, ailə üzvlərinin, qohumlarının, yaxın dostların iştirakı ilə sakit, dostyana bir şəkildə ayrılımları daha məntiqlidir. Bu, təkcə tərəflərin psixoloji rahatlığı üçün deyil, həm də dövlət orqanlarının yükünün azalması baxımından vacibdir. Çünki hər bir ailə konfliktini yüzrlə dövlət əməkdaşının - polis, məhkəmə, sosial xidmətlər, hətta bəzən təcili tibbi yardım və morq işçilərinin müdaxiləsinə tələb edir. Nəticədə həm ailələr, həm də dövlət üçün vaxt və maddi resurslar itirilir.

Televiziya və sosial medianın boşanmış qadınları “lüks həyat yaşayan” obrazında təqdim etməsi isə ayrı bir mövzudur. Əslində realda da bu cür hallar mövcuddur və sosial şəbəkələrdə, mediada bu barədə müxtəlif materiallar yayılır. Lakin burada əsas məsələ insanların düşüncə tərzinin dəyişməsidir. Bir qadın və ya kişi karyerasına görə ailədən ayrılırsa və həyatını müstəqil qurursa, bu, qınaq obyektinə çevrilir. Əsas odur ki, insan özünü cəmiyyətdə dəyərli hiss etsin və pozitiv nümunə göstərsin.

Ailə institutu daim inkişaf edir və dəyişikliklərə məruz qalır. Biz artıq ənənəvi ailə modelindən fərqli birlik formalarına da rast gəlirik. Tək ana, tək ata ilə böyüyən uşaqların sayı artır. Hətta müxtəlif ölkələrdə eyni cinsdən olan cütlüklərin ailə kimi tanındığını görürük. Biz bu məsələlərə radikal yanaşmaqdan sonra, ailə institutunun necə möhkəmlənə biləcəyi barədə düşünməliyik. Bu istiqamətdə dövlət proqramlarının işlənilməsi vacibdir. Cəmiyyət olaraq ailə dəyərlərimizi qorumaq və müasir yanaşmalarla harmonik şəkildə inkişaf etdirmək lazımdır.

✎ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Nazirin anonsu: öz dərmanımız, öz qiymətimiz... - bəs keyfiyyət?

Azərbaycanın dərman sənayesi olarsa, səhiyyədə xərcləri azalda bilərikmi? - mütəxəssislərin rəyi

Azərbaycanda bir neçə əczaçılıq istehsalatı quraşdırılır. Bunu səhiyyə naziri Teymur Musayev jurnalistlərə açıqlamasında deyib. Nazir vurğulayıb ki, layihəyə görə, burada dərman vasitələrinin hazırlanması nəzərdə tutulur. Yeri gəlmişkən, ötən il Azərbaycanda istehsal edilən dərmanların siyahısı da yayılmışdı.

Mütəxəssislərə görə, Azərbaycanda dərman istehsalına başlanılması bizə bir çox üstünlüklər qazandıracaq: dərmanlar ölkə daxilində yüksək keyfiyyət və müvafiq standartlara uyğun şəkildə istehsal olunacaq, əhalinin istənilən təbəqəsi üçün əlçatan olacaq, gözlənilməz pandemiyalar zamanı kifayət qədər ehtiyat dərman bazası olacaq və ən əsası yüksək keyfiyyət, sərfəli qiymətlə təklif olunacaq.

Eyni zamanda ölkə daxilində istehsal edilən dərmanların “Made in Azərbaycan” brendi altında digər ölkələrə ixracı və tanınması da iqtisadi baxımdan kifayət qədər uğurlu olacaq. Amma bu pozitiv görünən bu proqnozların reallaşması nə dərəcədə mümkündür? Ən əsası, öz istehsalımız olan dərmanların keyfiyyətinə güvənmək olarmı? Çünki idxal edilən dərmanların keyfiyyətindən belə tez-tez şikayətlər olur.

Məlumat üçün deyək ki, sovet dövründə Azərbaycanda dərman və tibbi məhsulların istehsalı ilə məşğul olan zavodlar olub, amma onların əksəriyyəti SSRİ-nin dağılmasından sonra ya fəaliyyətini dayandırıb, ya da özəlləşdirilərək sahəsini dəyişib. Hazırda “R-Pharm” zavodu (Pirallahı Sənaye Parkı) fəaliyyət göstərir ki, bu zavod 2019-cu ildə istifadəyə verilib. Rusiya ilə əməkdaşlıq əsasında qurulub. Burada əsasən onkologiya, virus əleyhinə və digər ixtisaslaşmış dərmanlar istehsal olunur. Məqsəd daxili bazanın dərman ehtiyaclarını qarşılamaq və ixracca yönəlməkdir. Bundan əlavə, “Diamed Co” MMC də var ki, bu da ölkəmizdə fəaliyyət göstərən və bəzi tibbi preparatları yerli istehsal edən şirkətlərdəndir. Əsasən tibbi məhsullar və istifadə üçün hazır olan bəzi məhsullar istehsal edir. “Azermed” MMC isə Gəncədə yerləşir, bu müəssisə dezinfeksiyaedici və bəzi tibbi vasitələrin istehsalı ilə məşğuldur. Fəaliyyəti xüsusilə pandemiya dövründə önə çıxdı.

Həkim-cərrah, professor Adil Qeybullayev mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikrini bölüşüb: “Azərbaycanda dərman maddələrinin istehsalı məsələsi əslində çoxdan həllini gözləyən məsələlərdən biridir. Əvvəla, nəzərdə tutmaq ki, biz bütün dərmanları istehsal etməsək də, əhalinin ciddi ehtiyacı olan bir sıra mühüm dərman vasitələrinin istehsalına çoxdan başlamalıyıq. Bunun üçün də Avropanın aparıcı firmaları, eləcə də qardaş Türkiyənin firmaları ilə müştərek işləyə bilərik. Bu istiqamətdə bizim mütəxəssis imkanlarından istifadə edə bilərik və onların yenilərin yetişdirilməsi üçün həm Avropada, həm də Türkiyədə kifayət qədər imkanlar var. Hesab edirəm ki, kimyaçılar, texnoloqlar və digər sahədə lazım olan mütəxəssislərin hazırlanmasına müştərek şirkətlərlə birgə start verilə bilər. Azərbaycanın dərman sənayesi olarsa, səhiyyədə xərcləri də xeyli azalda bilərik. Ayrı-ayrı vacib, istehlakı yüksək olan dərman maddələrinin ölkə daxilində istehsalı ilə səhiyyə büdcəsinə də xeyli qənaət etmiş olarıq”.

Farmakoloq, dosent Aydın Əliyev: “Uzun illərdir deyirik ki, yeganə çıxış yolumuz ayrı-ayrı insanların insafından asılı qalmamaq üçün ölkəmizdə dərman sənayesini inkişaf etdirməkdir. Dərman sənayesi inkişaf etsə, həmin sahənin elmi çox yüksək inkişaf edir. Burada ayrı-ayrı mütəxəssislər iştirak edir. Dərman sənayesində flora, faunadan istifadə edildiyinə görə ölkəmizin müvafiq təsərrüfat sahələri inkişaf edir. Bu sənaye inkişaf etmədikcə biz dünyadakı qiymət artımı, keyfiyyətsizlik, bəzi adamların insafsızlığından asılı vəziyyətə qalırıq. Bu gün təbii, kimya və kənd təsərrüfatı sahələrində dərman sənayesini formalaşdırmağa imkan verir. Vacibdir ki, dərman istehsalına nəzarət edək və keyfiyyətinə də özümüz cavab verək. Biz dərmanların canlı insan orqanizminə təsir xüsusiyyətlərini öyrənirik. Dərman maddəsini canlı orqanizmə təsirini müəyyən edəndə, bu, bütün bədənə ayrı-ayrı orqanları ilə əlaqəli olur. Bunun müsbət və mənfi tərəfləri var. Ona görə də zavodlarımız təcili açılmalı, yerli xammaldan, sintetik maddələrdən, kimya sənayesindən, mütəxəssislərimizdən istifadə edərək problemləri həll edə bilərik. Hesab edirəm ki, hökumət həmin məsələyə bir daha qaydacaq və dərman zavodlarının istehsalı haqqında olan söhbətlər reallaşacaq”.

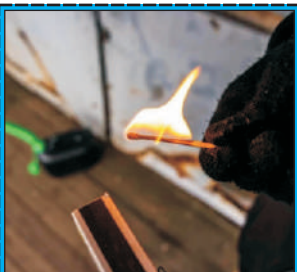
✎ **Afaq MİRAYEV,**
“Yeni Müsavat”

MUSAVAT

Son səhifə

N 50 (8660) 18 mart 2025

Kaluqada oğul pul verməyən anasını yandırdı

Rusiyanın Kaluqa vilayətinin Borovsk şəhərində oğul anasının evində yanğın törədib. Məlumatla görə, o, qadının üzərinə benzin tökərək, mobil telefonunu zorla əlindən alıb. Yanğınsöndürənlər 60 yaşlı pensiyaçını yanan evdən xilas edə biliblər. Bədəninin 90 faizinin yanıqları ilə reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilən qadın vəziyyəti ağırdır. Bildirilir ki, oğul anasının ona pul verməməsi səbəbindən qadının üzərinə və otaqlara benzin tökərək yanğın törədib. Yanğın baışkarının tutulub-tutulmadığı barədə məlumat verilmir.

ABŞ-da cinayətkarlar pitonlarla hədə-qorxu gələrək YDM-i qarət ediblər

ABŞ-nin Tennessi ştatında dörd cinayətkar kassirlərə piton ilanları hədə-qorxu göstərərək, yanacaq doldurma məntəqəsini (YDM) qarət edib. Bildirilir ki, iki oğlan və iki qız əllərində ilanlarla yanacaq doldurma məntəqəsinə daxil olub. Kassirlər qorxduqlarından piton ilanlarının zəhərli olmadığını diqqətə almayıblar. İnsident nəticəsində qarətçilər 400 dollar dəyərində çətinə yağ götürərək, hadisə yerindən uzaqlaşmışlar.

İnsanlarda dil vasitəsilə ünsiyyət qurmaq qabiliyyətinin nə vaxt meydana gəldiyi müəyyənəlib

Massaçusets Texnologiya İnstitutunun amerikalı alimləri insanlarda dil vasitəsilə ünsiyyət qurmaq qabiliyyətinin nə vaxt meydana gəldiyini müəyyən ediblər. Bu barədə məqalə "Frontiers in Psychology" elmi jurnalında dərc edilib. Onların qənaətinə görə, bu, ən azı 135 min il əvvəl baş verib. Alimlər son 18 il ərzində dərc edilmiş 15 genetik tədqiqatı təhlil ediblər. Nəticələr göstərib ki, 135 min il əvvəl erkən insan populyasiyalarının ilk coğrafi ayrılması baş verib.

Təxminən 100 min il əvvəl dilin aktiv istifadəsini göstərən niş yayılması başlayıb, bu da vaxt keçdikcə fəaliyyətlərin genişlənməsinə kömək edib.

NASA-da tarakanlar peyda olub

ABŞ Milli Aeronavtika və Kosmik Tədqiqatlar İdarəsinin (NASA) Vaşinqtondakı qərargahında işləyən əməkdaşlar ölkə Prezidenti Donald Trampın əmrinə görə tarakanlarla birgə işləməyə məcbur qalıblar. Bu barədə "Reuters" agentliyi məlumat yayıb. Beynəlxalq Mexanika Mühəndisləri Federasiyasının rəhbəri Mett Biqqsin sözlərinə görə, əməkdaşların uzun müddət məsafədən işləməsi və ofislərdə olmaması səbəbindən iş yerlərində tarakanlar peyda olub.

"NASA-nın qərargahında tam bir xaos hökm sürür. Əgər stolunuz və ya kompüteriniz yoxdursa, işinizi görə bilməzsiniz. İnsanlar daha az məhsuldar olublar", - o deyib.

Qeyd olunur ki, belə vəziyyət Trampın məsafədən işləyən işçiləri ofislərə qaytarmaq barədə verdiyi əmr ilə bağlıdır. Bu sənəd bir sıra dövlət qurumlarını əhatə edib, lakin onların heç də hamısı işçiləri qəbul etməyə hazır deyillər. Nəticədə, bəzi ofislərdə masalar uğrunda mübarizə gedir və mebel çatışmadığı üçün işçilər məcburən yerdə işləyirlər.

bilər. Tədqiqatçılar hesab edirlər ki, dil əvvəlcə idrak sistemi kimi inkişaf edib, sonra isə tez bir zamanda ünsiyyət vasitəsinə çevrilib. Bu, simvolik təfəkkürün və digər müasir insan davranış formalarının inkişafı üçün katalizator ola bilərdi.

Rusiyada daha bir yaşayış məntəqəsində araq içmək qadağan edildi

Rusiyada daha bir yaşayış məntəqəsində alkoqol qəbulu qadağan edilib. Bu barədə Oxu.Az "Buryatiya-Onlayn" "Telegram" kanalına istinadla xəbər verir. Buryatiya regionunun Maly Narın kəndinin sakinləri yığıncaq keçiriblər və öz yaşayış məntəqələrini spirtli içkinin içilmədiyi zona elan etmək barədə yekdilliklə qərar qəbul ediblər. Əhali hakimiyyət orqanları, prokurorluq və hüquq-mühafizə orqanları ilə birlikdə yaşayış məntəqəsində spirtli içkilərin satışının tam qadağan edilməsi qərarına gəlib. Qeyd edilir ki, bu, regionda yerli əhəlinin spirtli içkilərin qəbuluna qarşı fəal mübarizə aparan ilk yaşayış məntəqəsi deyil. Maly Narın Buryatıyada bu cür addım atan sayca 30-cu yaşayış məntəqəsidir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Liftdə ayna qoyulmasının əsas səbəbi qapılar açılarkən kabinənin yerində olduğunu görməkdir.
- * Fillərin rəngi əslində boz deyil, qızılı-torpaq rəngidir. Boz görünmələrinin səbəbi palçıqlı suların üzərlərində qurumasıdır.
- * Qiymətli daşların çoxu bir neçə elementin birləşməsindən meydana gəlir, yalnız brilyant tamamilə karbon dan əmələ gəlir.
- * Albert Eynşteyn 9 yaşından sonra tam danışmağa başlayıb. Buna görə də ailəsi onun əqli cəhətdən qüsurlu olduğunu düşünüb.
- * "Santa Klaus"un paltarı əslində yaşıl rəngdədir. Ancaq bir kola markası onu qırmızı-ağ olaraq dünyaya tanıdıb.
- * Qütb ayları isti və nəmli mühitdə qaldıqları zaman kürklərinin rəngi yaşıl rəngə çevrilir.
- * Alma, soğan və kartofun dadı eynidir. Yalnızca qoxuları fərqlidir. Əslində hamısı şirindir.
- * Göytürklər turşu qatığı turşuluğunu azaltmaq üçün üzərinə su töküblər. Beləliklə özləri də bilmədən ayrıncı kəşf ediblər.
- * Dünyanın ən sürətli böyüyən bitkisi bambuk ağacıdır. Ağac gündə 90 santimetr uzanır.
- * Dünyada ən çox satılan telefon "Nokia" markasının 2003-cü ildə satışa çıxardığı, 250 milyon ədəd satılan "Nokia 1100"dür.
- * Soğan doğradığınız zaman gözünüzün yaşarmasını istəmirsinizsə, saçaqız çeynəyin.
- * İnsanın saçı üç kilo ağırlıq qaldıra biləcək gücdədir.
- * Ölüm anında toxunma və görmə hissindən sonra eşitmə bacarığı itirilir. Ürək dayandıqdan sonra insan beyni 2 dəqiqə boyunca səs qəbul edə bilər.
- * Yuxusuzluq şikayəti ilə həkimə müraciət edən insanların IQ səviyyəsinin normadan yüksək olduğu müşahidə edilir.
- * İnsanlar yuxuladığı zaman qoxu ala bilmirlər.
- * Nyaqara şəlaləsindən düşüb sağ qala bilən ilk insan Bobbi Liç evdə portağal qabığına basaraq yuxulmuş və daxili qanaxma səbəbi ilə dünyasını dəyişmişdir.

Ən ölümcül xərçəng növü açıqlandı

Tanınmış melanomanın kölgəsində daha çox yayılmış və ölümcül bir xərçəng növü diqqətdən kənarda qalıb. Milli.Az-ın xəbərinə görə, melanoma bütün xərçəng növləri arasında ən təhlükəliyə bərabərdir və hər il on minlərlə insanın həyatına son qoyur. Eyni zamanda son araşdırmalar, hətta bu məşhur qatili də geridə qoyan daha gizli bir təhlükənin mövcudluğunu göstərib.

Nitsa Universitet Xəstəxanasında (Fransa) bu yaxınlarda aparılan bir araşdırma təəccüblü bir kəşfə səbəb olub: qeyri-melanoma dəri xərçəngi qlobal ölüm statistikasında melanomadan üstündür. Beynəlxalq Xərçəng Araşdırmaları Agentliyinin məlumatına görə, təkcə 2020-ci ildə qeyri-melanoma dəri xərçəngindən 63,700 nəfər ölüb, melanomadan ölənlər isə 57 min nəfərdir.

Son vaxtlara qədər qeyri-melanoma dəri xərçəngindən daha az aqressiv hesab olunurdu və bir qayda olaraq, milli xərçəng statistikasında qeyd edilməyib. Bununla belə, xərçəngin daha az təhlükəli bir növü kimi bu baxış yanlışdır - son məlumatların təsdiqi etdiyi kimi, qeyri-melanoma dəri xərçəngi ilə qarşılaşan çox sayda insan ölüb.

Həm melanoma, həm də qeyri-melanoma dəri xərçəngi üçün ümumi bir günahkar günəşdən və ya aşılmalı yataqdan ultrabənövşəyi radiasiyaya məruz qalmaqdır. UV şüaları xərçəngin inkişafı üçün ilk şərtlər yaradaraq dəri hüceyrələrinin dəyişməsinə və zədələnməsinə səbəb ola bilər.

Günəş altında qalmaq və səyahət mədəniyyətinin yayılması ilə yanaşı, həm melanoma, həm də qeyri-melanoma dəri xərçəngi halları kəskin şəkildə artıb.

Hər iki növ dərinin üst qatını təşkil edən tipik dəri hüceyrələri olan keratinositlərdən yaranır. Ultrabənövşəyi şüalara məruz qaldıqda onlar mutasiyaya məruz qalırlar ki, bu da normal tənzimləmə mexanizmlərinin pozulmasına və son nəticədə xərçəngin inkişafına səbəb ola bilər.

Melanoma zamanı xərçəng hüceyrələri başqa bir dəri hüceyrəsi növü olan melanositlərdən gəlir. Onların sayı daha azdır, lakin onlar dəri rəngini verən və ultrabənövşəyi radiasiyadan qoruyan melanin istehsalı üçün lazımdır.

Xərçəngin bu iki forması tam olaraq necə ölümlə nəticələnir? Xərçəngdən ölümlərin çoxu metastaz nəticəsində baş verir, burada xərçəng hüceyrələri ilkin yerdən bədənin digər hissələrinə yayılır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500